

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

**Dialogul
dintre inginer
și creierul mecanic**

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

ÎN PAG. 3-A

**Cîștigătorii
concursului nostru**

Ultimul retuș

(Citiți în pag. 3: „Îmbrăcămintea și moda celor cinci continente“)

Foto : V. Ghende-Rote

Întîlnire în amurg

Foto : V. Meronkov

**Prietenii
misteriosului
domn S.**

**Procesul
tutunului**

Anul XXIII

35

(1172)

1 septemb. 1967

12 pagini, 1 leu

Herald Felma :

Pescarii (Creion)

PROZA

Sub cupola circului

- FRAGMENT -

La 6 ianuarie 1940, Liovka Osinski a participat la un matineu, dar concertul de seară n-a mai avut loc. Băiatul se întoarse acasă cu pianistul și pe drum îi povesti viața lui.

— Liovka, cred că așa putea să te ajut, îi spuse pianistul. Mi-au spus niște prieteni că la circ e nevoie de un băiețuș ca tine.

— Nu zău! exclamă Liovka, plin de speranță.

— Da, da! Ți-aș fi spus-o mai de mult, dar nu știam ce planuri ai. La circ se tac repetiții. Ieri s-au prezentat cîțiva băieți și poate că i-au și angajat. Uite ce, dacă nu mai au nevoie de alții nu mă mai duc pe la ei, dacă mai au nevoie trec pe la ei înainte de reprezentare.

Liovka se întristă. Privindu-l, pianistul îi spuse:

— Ei, atunci am să mă duc oricum și-am să te duc și pe tine. N-ai fost încă? Ai să fii!

Liovka intră în casă și se trînti pe lada care-i servea drept pat, așteptînd să se însereze. Pianistul se ivi pușin înainte de ora 6.

— Bună ziua, Valeria, se adresă el gazdei lui Liovka. Mă duc la circ cu Liovka.

— Bine de tine. Dacă Pavel ar fi fost acasă, ar fi mers și el cu voi.

— Dar unde-i?

Valeria nu răspunse, ci făcu doar un gest deznădăjduit cu mîna.

— Luați-o prin pasaj și vă ajung eu, îi spuse Liovka, îmbrăcîndu-și grăbit paltonul.

Îl dureau șalele și abia străbătu curtea. Pianistul îl aștepta.

— Ce? Ești bolnav?

— Mă simt slăbit...

— Păi dacă o să trebuie să prezinți niște exerciții?

— Credeți că o să fie nevoie? întrebă Liovka, sugrumat de emoție.

— Roagă-te lui Dumnezeu să le placă! Frații Voljanski, niște artiști tineri, pregătesc un număr cu broaște. Și au și ales niște băiețuși, dar dacă tu o să fii mai bun au să te ia pe tine. Examenul e greu. Nu-i ușor să scapi de concurenți. Au prins mulți de veste.

— Mulțumesc, îi spuse Liovka. Cunosc numărul. Pesemne că trebuie să înghiți broaștele, dar nu-i nimic. Aș bea și gaz sau benzină, numai să intru la circ.

Înconjurînd clădirea, intrară sub cupola circului pe scara de serviciu. Un miros greu, caracteristic, îi învăli pe dată.

— Mirosul ăsta nu-l înfilnești decît la circ, îl lămurî pianistul. E un amestec de amoniac, de lut umed, de bălegar, de șoareci; de piine neagră și sudoare de cal, de fiare sălbate și rumeguș... La care se mai adaugă miremele grîmajului și ale pudrei... Simți?

— Simt, îi răspunse Liovka, stringînd din dinți.

Paznicul se uită chiorș la copilandrul care clănțănea din dinți.

— Intrarea pe scara de serviciu este interzisă.

— Sînt din orchestră, îl vesti pianistul, legitimîndu-se. Băiatul merge cu mine la Voljanski.

— Ciți băieți din ăștia au să mai intre la Voljanski? Mi-e lehamite. Toată ziua — la Voljanski...

— Ne-am înțeles cu el, îi răspunse pianistul. Așteaptă aici, Liovka, mă întorc îndată.

Pianistul dispăru. Liovka nu izbutea să se încălzească, deși în culise era foarte cald. Grajdul era slab luminat de o singură lampă. În staule, moțăiau niște cai uriași, de povară, cu cozile lungi și coamele dese. Vizavi erau niște cuști cu animale de pradă, îngrodite cu bariere de lemn. Peste tot, zvirlite la întimplare, lăzi cu recuzită și niște aparate înfiorătoare, acoperite cu huse.

Cineva mormăi în spatele lui Liovka.

Băiatul se întoarse și văzu, foarte aproape de el, un urs de Himalaia. Animalul era legat cu o curelușă subțire de un mic inel de lemn. Se uita curios la Liovka, cu ochii-i miștici, dar strălucitori, încercînd să-l ajungă cu laba. Liovka se depărtă grăbit. Dar dădu peste altă surpriză: un ponei, pe spatele căruia moțăia liniștit un cocoș. O femeie cu o basma albă și un halat albastru făcea căluțului „manichiura”, șlefuidu-i copitele cu un cuțit lung și încovoiat. Poneiul îi morfolea umerii, cu buzele-i umede.

— Lasă-te de prostii, Ogoniok, îl dojeni, rîzînd, îngrijitor.

Întru acestea, un grăjdar bătrîn îi aduse o cutie cu vopsele și femeia începu să lăcuiască copitele poneiului, după care îi înfășură picioarele în niște feșe albe, lucitoare. Cocoșul își mișea ochii galbeni, îi făcu lui Liovka un semn, clipind des, după care se lăsă iar în voia somnului.

De undeva, ca din pămînt, se ivi un cățeluș negru, care se îndreptă spre grăjdar. Omul îl alungă:

— Nu te băga, Ișlonik!

„Ce nume ciudat”, își spuse Liovka, privind cu interes cățelul vioi. Ișlonik îl mirosi, dădu caraghios din coada-i tăiată

și se îndreptă spre calul alb, pătat cu maro. Se salutară ca niște vechi prieteni. Calul necheză și își scutură capul, iar Ișlonik îi linse botul și făcu sluj.

— Acasă, Ișlonik! se auzi un glas sever, cu un ușor accent gruzin și cîinele căzu jos de pe labele din spate, de parcă ar fi fost cosit de vînt.

Liovka văzu un bărbat solid, elegant îmbrăcat, cu tîmplele cărunte. Pe reverul hainei purta ordinul „Steagul roșu al muncii”.

— Bună ziua, nene Țhoma! Bună ziua, nene Alex! se auzea din toate colțurile.

Văzîndu-l pe vestitul Țhomelidze, Liovka se intimidă. Deodată, artistul îl întrebă:

— La Voljanski, băiete?

Liovka ar fi vrut să-i răspundă, dar se zăpăci și făcu doar un semn cu capul.

— Nu ți-e frig, așa goluț?

— Nu face nimic, răspunse de abia șoptit Liovka, merge și așa.

Artistul privi mirat cipicii de cauciuc ai lui Liovka și dispăru. Băiatului îi veni să plîngă, dar curînd se auziră pași și o convorbire însuflețită. Pianistul își făcu, în sfîrșit, apariția, însoțit de Țhomelidze și de doi tineri...

Unul dintre ei scoase, de undeva dintr-o ladă, un slip, un briu și niște cipici și i le dădu lui Liovka.

— Îmbracă-te! Să vedem ce poți!

Liovka rămase singur și se îmbrăcă repede, aruncînd priviri sfioase prin toate colțurile încăperii.

Pe pereții garderobei, lungi și înguști, erau lipite tot felul de afișe și anunțuri: „Nu fumați!”, precum și cîteva copete de broască din celofan, atîrnate cu grijă pe niște carpete, croite dintr-un tricou verde. Lîngă oglindă se legănau trei broaște împăiate. Pe tocul ferestrei, într-un acvarium, pluteau, de asemenea, niște broaște, acoperite cu tifon.

„Ce fel de număr o mai fi și ăsta?” se întrebă, cu emoție, Liovka. Am să reușesc?

Alexandr Aronov

LINGVISTICĂ

Universul rus
în ordine alfabetică

Dacă remarcă lui Anatole France că „Dicționarul este întreg universul în ordine alfabetică”, (remarcă cu implicații structuraliste de mare actualitate) este exactă, atunci în cartotecile Institutului de Lingvistică din Leningrad se răsfrînge întreaga Rusie, din timpurile cele mai vechi și pînă în zilele noastre. Căci ele adăpostesc, într-un depozit unic, toate comorile lexicale ale poporului rus.

Cartotecile acestui institut sînt alfa și omega editorilor de dicționare, de cele mai diferite profile. Cel mai cuprinzător dintre ele va fi noul „Dicționar al limbii ruse literare contemporane”. Această operă lingvistică, într-adevăr monumentală, va avea 17 volume, cu 120 480 de cuvinte, fiind mult mai bogată decît „Dicționarul explicativ al limbii ruse”, apărut sub redacția lui D. N. Ușakov sau decît „Dicționarul limbii ruse”, editat între 1957—1961.

De altfel, activitatea lingviștilor sovietici în acest domeniu este în genere foarte bogată. Astfel, editura „Nauka” a publicat anul trecut „Dicționarul expresiilor și cuvintelor de limbă străină, folosite în limba rusă, în original”. Dicționarul are două volume și a fost publicat sub semnătura lui A. Babkin și V. Sendonov. Anul acesta va apare „Dicționarul frazeologic al limbii ruse”, sub redacția lui A. I. Molotkov. Dicționarul va apare la editura „Sovetskaia Entiklopedia”, unde, de curînd, a văzut lumina tiparului o altă lucrare de același gen: „Dicționarul proverbelor și zicătorilor ruse”, alcătuit de V. Jukov.

Planurile de viitor ale Institutului de lingvistică sînt, de asemenea, foarte bogate. Colectivul Institutului lucrează acum la „Dicționarul expresiilor ruse populare”, alcătuit din 15 fascicole.

În 1968 va lua sfîrșit munca la „Dicționarul sinonimelor limbii ruse”, de structură academică. Este în curs de pregătire un „Dicționar al cuvintelor noi” și, în sfîrșit, semnalăm ca pe o curiozitate „Dicționarul dificultăților ridicate de folosirea cuvintelor și a normelor variate”. Acest dicționar va oferi amatorilor consultațiile cele mai calificate în folosirea diferitelor cuvinte, determinarea și acordul lor. Va fi primul dicționar rus de acest fel.

Pușkin în Franța

Opera lui Pușkin s-a bucurat de atenția scriitorilor și editorilor francezi încă de acum mai bine de o sută de ani. Primele traduceri în limba franceză au apărut în 1847; la 15 iulie 1849, „Revue des Deux Mondes” a publicat „Dama de pică” în traducerea lui Prosper Mérimée. Scriitorul francez a mai tradus, de altfel, din opera lui Pușkin „Ancear”, „Profetul” și altele. Și cu toate că a transpus versurile lui Pușkin în proză ritmată, după opiniile unor istorici literari el rămîne cel mai bun traducător al lui Pușkin în limba franceză.

Mult mai aproape de noi, André Gide și J. Chiffre au tradus „Împușcătura”, „Viscolul” și „Dama de pică”. În 1965, antologia bilingvă „Poezia rusă” a cuprins una din operele fundamentale ale poetului: „Evgheni Oneghin”, în traducerea lui Louis Aragon.

Iar recent, într-un volum al „Bibliotecii de buzunar”, a apărut o culegere de „Povestiri” ale lui Pușkin.

ISTORIE LITERARĂ

Opera
lui Dostoevski

În ultimii ani, opera lui Dostoevski a făcut obiectul mai multor studii sovietice de istorie literară. Printre acestea, la loc de frunte se înscrie vasta lucrare a lui V. Kirpotin, în mai multe volume. Primul volum „F. M. Dostoevski. Drumul creației (1821—1859)”, a apărut încă în 1960; recent a apărut al doilea volum cu titlul „Dostoevski în deceniul al șaptelea”, care deschide drumul spre analiza marilor romane ale scriitorului.

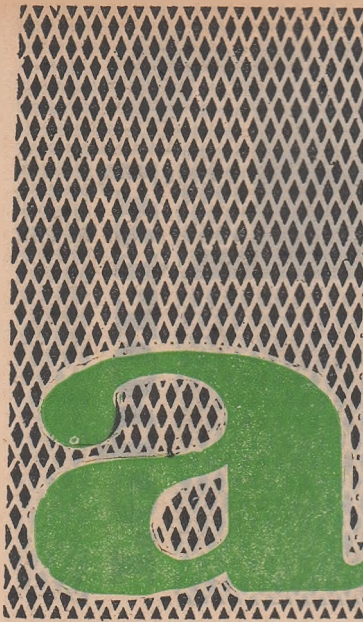
În acest al doilea volum, cum era și firesc, Kirpotin și-a propus să lumineze cauzele și desfășurarea crizei prin care a trecut creatorul „Posedaților” după condamnarea lui și în timpul detențiunii în închisorile țariste. Spre deosebire de alți cercetători vechi și mai noi, care socotesc că transformările petrecute în optica scriitorului se întind pe o perioadă mai lungă de timp și se încheie în anii 1864—1865 (N.N. Strahov). Kirpotin consideră că transformarea s-a petrecut în anul care a urmat întemnițării lui Dostoevski. Tot ceea ce a urmat n-a fost decît continuarea firească a șocului petrecut atunci, șoc ce a influențat vizibil opera scriitorului.

Un alt punct de vedere, avansat de Kirpotin în lucrarea citată, merită de asemenea să fie semnalat, deși cu foarte multe rezerve. După părerea criticului, noile concepții ale scriitorului nu corespundeau intru totul cu creația lui. Pentru că Dostoevski „n-a fost numai un gînditor, ci și un artist sau, mai precis, nu atît un gînditor cît un artist”. Pe acest considerent, Kirpotin consideră că umanismul scriitorului din deceniul al cincilea a continuat să-i influențeze activitatea creatoare, inclusiv în perioada marilor sale romane.

În sfîrșit, merită semnalat capitolul consacrat analizei „Însemnărilor din subterană”, unde autorul reliefează cu competență sensul ideatic al povestirii, chiar dacă încearcă să schițeze conturul personajului ei principal în spiritul literaturii balzaciene.

cartea

INDUSTRIA UȘORĂ

Îmbrăcămintea și moda celor cinci continente

Expoziția internațională „Îmbrăcămintea” și Festivalul internațional al modei s-au deschis zilele trecute la Moscova printr-o fastuoasă paradă. Zece mii de spectatori umpluseră pînă la refuz una din cele mai mari săli de spectacole ale capitalei sovietice: Palatul Sporturilor de la Lujniki. Totul era solemn: lumina puternică a proiectoarelor, steagurile țării participante.

Festivitatea a fost deschisă de Nikolai Tarasov, ministrul Industriei ușoare a U.R.S.S., după care prezentarea modelelor a început în sunetele unei muzici discrete. În fundul scenei se învîrteau uși turnante cu oglinzi. Manechinele intrau pe acolo și defilau pe o estradă de 90 de metri lungime amenajată în sală, de-a lungul bazinului de înot. Razele proiectoarelor care se încrucișau și schimbau culorile le reflectau în nenumărate ipostaze, în apa bazinului și în oglinzile estradei. Spectatorii au putut admira astfel o mare varietate de nuanțe și țesături, o infinită etalare de fantezie și gust.

Uniunea Sovietică a prezentat un original program teatral, pe ideea: „Moda în primii ani de după revoluție”. Apoi, pe un ecran a fost prezentată moda de la începutul veacului nostru, cînd ea era un lux pentru puțini aleși. Acum se scotează pe un milion cinci sute de mii de privitori numai la expoziția „Îmbrăcămintea”. Creatorii de modele, producătorii vor utiliza cele mai reușite mostre expuse pentru a le pune la îndemîna a zeci de milioane de locuitori ai Terrei.

Cum se întîmplă de obicei cu asemenea prilejuri, țara gazdă e și principalul participant la Expoziție. Și cum în U.R.S.S. trăiesc o sută douăzeci și șase de milioane de femei, (reprezentînd o sută de naționalități) care locuiesc în condiții geografice foarte diferite și avînd tradiții și gusturi extrem de diverse, nu e greu de ghicit de ce expoziția „Îmbrăcămintea” a înțeles să acorde un spațiu foarte mare vestimentației feminine și în special tricotașilor.

În același timp, standurile sovietice prezintă ca o mare noutate pentru industria de confecții: mașini cu ultrasunete, care cos fără ață. Acul și ața sînt înlocuite de impulsuri de energie ultrasonore.

Galia Milovskaia, Valentina Nagornaia, Vera Uzhara și Svetlana Sizova, patru prezentatoare ale modei sovietice

În jurul anului 2000, populația globului va ajunge la 6-7 miliarde de locuitori. Nevoile de produse textile și de îmbrăcăminte vor spori într-un ritm vertiginos. Organizatorii actualului forum al îmbrăcămintei și modei socotesc că el va putea contribui, deopotrivă, la perfecționarea modei și la creșterea producției de îmbrăcăminte.

Moscova, august 1967

V. Markov

Se naște un nou model

IN RITMUL IMPETUOS AL ANGAREI

Cel mai mare din Siberia

La Irkutsk, pe malul stîng al Angarei, a apărut un nou cartier, căruia localnicii îi spun: Cetatea Studenților.

La mijlocul acestei Cetăți, și domnînd-o, se înalță o clădire impunătoare, cu o intrare fastuoasă. Este Institutul politehnic, cea mai mare instituție de

CÎȘTIGĂTORII CONCURSULUI NOSTRU

În urma tragerii la sorți a răspunsurilor exacte la întrebările care au făcut obiectul concursului nostru, au fost declarați cîștigători:

TREI CĂLĂTORII GRATUITE ÎN U.R.S.S.:

Strujac Gheorghe — tehnician — București.
Hasnaș Valentina — profesoară — Negrești.
Păcală Gheorghe — tractorist — S.M.T.-Hărman.

UN APARAT DE RADIO CU TRANZISTORI „ELECTRONICA” S 631 T.:

Dumitrescu Elena — ingineră — Constanța.

UN APARAT FOTOGRAFIC MARCA „BEIRETTE”:

Boiu Alexandru — profesor — Comuna Pescărețu Mic, raion Timișoara.

DOUĂ CEASURI DE MÎNĂ MARCA „VOSTOK” CU 18 RUBINE:

Liliana Elena Mazilu — studentă — București.

Bobescu Anton — impiegat de mișcare C.F.R.-Oravița.

DOUĂ STILOURI MARCA „PELIKAN” CU PENIȚĂ DE AUR 14 CARATE:

Cărăbaș Ioan — inginer — București
Kellner Ewald — student — Rupea, regiunea Brașov.

PATRU ABONAMENTE PE UN AN LA „VEAC NOU”:

Ivanov Elena — casnică — Comuna Negru Vodă, reg. Dobrogea.

Botorcu Alexandru — elev — București.
Ciubotărescu Mihail Romulus — tehnician constructor — București.

Petrescu Elena — pensionară — București.
Cu acest prilej, mulțumim miilor de participanți din toată țara care, o dată cu răspunsurile trimise, au avut cuvinte de apreciere pentru revista noastră.

învățămînt superior de la răsărit de Urali. Institutul are 10 facultăți, 52 de catedre și pregătește ingineri pentru 40 de specialități. Alte două facultăți funcționează la Angarsk, anume cea de construcții și cea de energetică. La Bratsk și Ceremhovo se află facultăți de tehnică generală, iar la Ussolie-Sibirskoe și Jeleznogorsk-Ilimski centre de consultații pentru studenții cursurilor prin corespondență. În total, Institutul politehnic din Irkutsk are astfel 20 000 de studenți, de care se ocupă mai bine de 1 000 de cadre didactice.

Studenții au la dispoziție o bibliotecă cu 500 000 de volume, o sală de festivități cu 1 200 de locuri, cinci săli de lectură, un cinematograful și, evident, nenumărate amfiteatre și săli de studiu. Laboratoarele sînt utilate după ultimul cuvînt al tehnicii. La parterul corpului principal al Institutului se mai lucrează însă la amenajarea laboratoarelor de tehnologie chimică, care, prin instalațiile de care vor dispune, vor putea sta alături de atelierele experimentale ale celor mai mari uzine chimice.

După terminarea tuturor lucrărilor de construcție, adică încă în cursul acestui an, „combinatul de învățămînt” din Irkutsk va avea o suprafață de 70 000 metri pătrați.

AVICULTURĂ

Fabrica de carne

Douăzeci de mii de pui creșcuți în 70 de zile dau circa 25 000 tone de carne de cea mai bună calitate. O cantitate egală de carne, de vită, este obținută de la 100 de animale îngrijite timp de un an și jumătate.

Astfel de calcule și-au făcut, probabil, și gospodarii din sovhozul „Krasnii” de lângă Simferopol cînd au hotărît să construiască ale combinat avicol. Fabrica de carne a intrat în funcțiune în 1965, iar acum aduce gospodăriei venituri tot mai mari. Combinatul dispune de 10 incubatoare cu o capacitate de 45 000 de ouă. Sînt instalații moderne în care întreg procesul este automatizat. Puii de o zi ieșiți din incubatoare sînt trimiși în cele 32 de secții de îngrășare ale combinatului. În primele zile ei se aciuiază sub niște imense abajururi metalice. Sînt cloștile electrice. Sub ele puii găsesc căldură și lumină, hrană și apă. Și pentru că la această vîrstă nu știu încă să-și ia singuri hrana de pe banda rulantă, operatorul de serviciu le îndrumă primii „pași”.

Doi operatori îngrijesc un „efectiv” de 60 000 de pui. Ei mențin în limitele necesare temperatura și umiditatea aerului și urmăresc buna funcționare a instalațiilor automate de hrănire și de adăpare a puilor, a „cloștilor” etc. Iată de ce operatorii crescători de pui trebuie să stăpînească bine și meseriile de electrician și lăcătuș. După ce predau seria de pui care a atins greutatea cerută, pe piață, operatorii iau în primire o nouă serie și astfel creșterea puilor pentru carne se desfășoară continuu, ca pe o bandă rulantă. Zilnic pornesc spre piețele orașelor circa 10 000 de pui. În plus, sovhozul care dispune și de o secție de găini ouătoare, livrează anual circa 9 milioane de ouă.

În încheiere câteva cifre concludente. Primele serii de pui au atins greutatea cerută pentru a putea părăsi gos-

podăria în 88 de zile. Astăzi același lucru se realizează în 75 de zile. La început pentru obținerea unui kilogram de carne se cheltuiau 3,5 kg de nutreț. Astăzi se cheltuiesc numai trei kg. Mai mult, de curînd colectivul sovhozului a crescut în numai 60 de zile o serie de pui de 1,5 kg. consumînd cite 2,2 kg de nutreț pentru fiecare kilogram de pui viu. Sînt realizări la nivelul celor mai bune rezultate pe plan mondial.

METALURGIE

Fierul, ceriul, hafniul, ytriu etc.

Case și poduri, automobile și avioane, mașini-unelte și mașini agricole, uzine și fabrici, obiecte de uz gospodăresc, pe scurt foarte multe lucruri din cele care ne înconjoară sînt făcute în întregime sau în parte din metal. Iar dintre metalele cunoscute, cel mai larg folosit este fierul. În fiecare an se extrag pe glob mai bine de 472 de milioane de tone de fier. Împreună cu tot felul de adausuri, fierul formează o gamă largă de oțeluri cu cele mai variate destinații.

Imediat după fier se situează, ca arie de răspîndire, aluminiul. Scoarța terestră conține de 1,6 ori mai mult aluminiu decît fier, dar cel dintîi înregistrează totuși o producție mai mică din cauza marelui consum de energie cerut de separarea lui din alumină.

După această privire de ansamblu să cunoaștem mai îndeaproape cîteva aspecte ale producției metalurgice sovietice.

În ultimii ani, constructorii de furnale au înălțat gigantul de 2 000 și 2 300 metri cubi. Cantitatea de fontă obținută în 24 de ore într-un asemenea agregat modern este de circa 5 000 de tone.

Un astfel de furnal este o adevărată uzină automatizată. Benzi rulante transportă neconținut încărcătura pentru cup-tor. Maistrul de serviciu urmărește procesul de producție pe un tablou luminos, instalat comod în cabina lui. Această cabină este, însă, de fapt, o încăpere de circa 100 metri pătrați, prevăzută cu zeci de aparate care controlează neobosit temperatura și umiditatea aerului insuflat, compoziția, temperatura și presiunea gazelor etc.

Dar și alte verigi care asigură industriei sovietice cantități mereu sporite de metal de calitate au făcut în ultimii ani pași mari pe calea modernizării. Există acum cuptoare Martin care produc 500 000 de tone de oțel pe an și chiar mai mult. Puternice bluminguri și laminoare de brame instalate în uzinele sovietice produc pînă la șase milioane tone de lingouri de oțel pe an. Laminoarele automatizate ating o viteză de laminare de 15 metri, viteza unui tren.

Și acum iată cîteva nume de metale greu fuzibile, foarte rare, pe care le furnizează în clipa de față metalurgia sovietică: hafniu, ceriu, ytriu și altele. Unele din ele sînt de zeci de ori mai scumpe decît aurul și platina. Sînt însă foarte necesare pentru dezvoltarea tehnicii cosmice, aviației cu reacție etc. unde trebuie să reziste la temperaturi înalte și ultraînalte.

PRIETENII MISTERIOSULUI DOMN S.

▶ O aventură autentică

În toamna lui 1932, conducătorul cursului din Polonia a unui mare concern german, în același timp un încreștat luptător antifascist, pe nume Wolfgang, se înapoie la Varșovia dintr-o călătorie prin țară. Ambasadorul german în Polonia, contele Helmuth von Moltke, îl pofti acasă la el pe „comerciantul” care, după părerea lui, știa să privească și să aprecieze realitatea înconjurătoare cu ochiul unui bărbat de stat.

— Eu și colaboratorii mei cei mai apropiați am dori să vă ascultăm părerea — îi spuse ambasadorul.

Printre oaspeții lui von Moltke se afla și primul secretar al ambasadei, Rudolf von Schelia, prieten cu ambasadorul încă de pe băncile facultății.

Din seara aceea, Wolfgang și von Schelia începură să se întâlnească des. „Comerciantul” împărțea diplomatului informațiile culese cu prilejul activității pe care o desfășura în biroul său de publicitate a produselor chimice germane, informații care prezentau un deosebit interes pentru von Schelia. Și, pînă la urmă, von Schelia începu să-și întocmească rapoartele adresate Berlinului numai în prezența lui Wolfgang și, prin urmare, cu concursul lui.

Diplomatul german avea cincizeci de ani. Era singurul fiu al unui mare moșier din Silezia; mama lui era fiica lui von Michel, fost ministru de finanțe în guvernul Bismarck. Rudolf von Schelia se simțea la el acasă în cercurile marii aristocrații germane; după cum era primit cu plăcere și în familiile nobililor polonezi.

Wolfgang știa că nou-i prieten nu-i simpatiza pe comuniști, iar față de naști arbora un aer de dispreț aristocratic, ironizându-le caustic căpetenia — caporalul, cum îi spunea.

Von Schelia era un diplomat abil. Trecuseră abia câteva luni de la venirea la putere în Germania a fasciștilor. Funcționarii germani din Varșovia abia începeau să se gîndească la înscrierea în partidul național-socialist. Dar Schelia le-o luase înainte. Întors dintr-o călătorie în Germania, îl pofti la el pe Wolfgang și-i zvrli cu un zîmbet ironic carnetul de membru al partidului nazist și legitimația de comandant al unui batalion S.A. Timp de câteva luni, abilit diplomat ascunse acest lucru prietenilor săi, ba chiar și ambasadorului, încredințându-și taina numai lui Wolfgang.

Curînd, funcționarii ambasadei începură să se înscrie rînd pe rînd în partidul nazist. Într-o zi, cîțiva colegi intrară în biroul lui Schelia ca să-l întrebă dacă nu voia să intre în partid. Unii dintre ei sperau în forul lor intim că aristocratul Schelia va refuza, ceea ce va dăuna carierei lui, spre bucuria lor, bineînțeles. Schelia îi ascultă cu aparentă luare aminte, după care îi privi de sus și, scoțînd din seif carnetul de membru al partidului nazist, rosti arogant:

— Am rezolvat problema în Germania. De altminteri, cu mult înaintea dv., domnilor... Heil Hitler!...

Wolfgang observase, însă, că Schelia prefera să aibă relații cu aristocrații germani care erau nemulțumiți de regimul hitlerist.

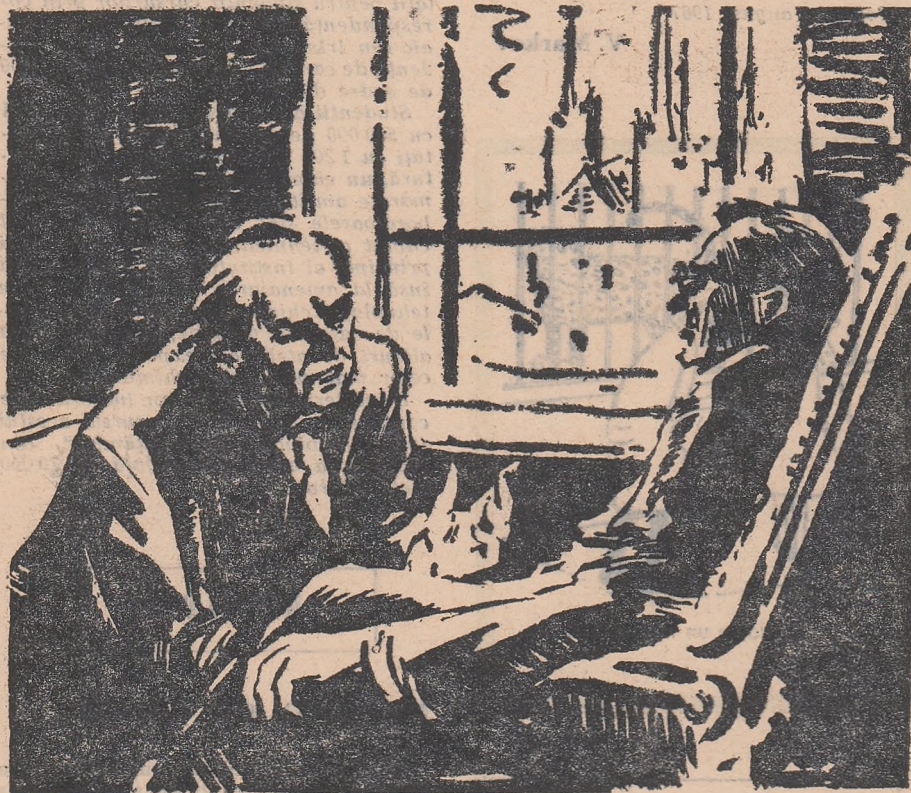
„Schelia mă informează despre toate lucrurile care îi se par importante — raportă Wolfgang la Centru... Citește cu glas tare documente care mă interesează sau mi le dă mie ca să le consult. Cum își dă însă seama că în felul acesta își calcă obligațiile serviciului, de obicei îmi spune: „Pentru orice eventualitate ia în mîna un ziar. În caz că intră cineva pe ușă, acoperă telegramele...”

Schelia avea o privire ageră și mult fler. Nu întîmplător, în anume momente de sinceritate, se compara cu o vulpe. Wolfgang își propuse deci să-l folosească în lupta împotriva naziștilor. Pe de altă parte, însă, era conștient de riscurile la care se expunea.

Într-o bună zi, „comerciantul” hotărî să aleagă ca pretext pentru delicata discuție cu Schelia o călătorie a

lui într-o mare țară capitalistă din Europa.

Își făcuse următorul plan. După ce se va întoarce la Varșovia, îi va spune lui Schelia că anumite cercuri din țara pe care o vizitase manifestau un deosebit interes pentru situația din Polonia și că avusese multe discuții pe această temă. Iar apoi îi va aduce la cunoștință că, într-o zi, primise la hotel vizita unui participant la aceste discuții — un anume domn S. — care atacase numaidecît problema ce-l interesa. „Din relatările dv. despre Polonia — îi spusese omul — reiese că știți foarte bine informat despre starea de lucruri de acolo. De unde aveți informații despre relațiile polono-germane și polono-ruse?” „De la un di-

Desen de I. Filippov

plomat”. „Un diplomat german? Vreau să fiu sincer. Lucrez pentru serviciul de spionaj al țării în care vă aflați. Asemenea informații ne interesează foarte mult. De aceea am dori să ținem o legătură permanentă cu dv. Dacă aveți încredere în prietenul dv. îi puteți relata discuția noastră. De asemenea, dacă doriți, hotărîrea dv. poate să depindă de a lui. Amîndoi veți primi onorariul în aur. Comunicați-ne hotărîrea dv. definitivă la această adresă...”

După părerea lui Wolfgang, această variantă avea avantajul că, chiar dacă ar fi refuzat să colaboreze cu „domnul S”, diplomatul putea totuși să continue a ține legătura cu el.

Înainte însă de a trece la realizarea planului său, Wolfgang i-l aduse la cunoștință Ilsei Stöbe.

În lipsa doamnei von Schelia

În colonia germană din Varșovia, Ilse Stöbe era o figură foarte respectată. Ar fi fost și greu să fie altfel. Femeie tînără, inteligentă și fermecătoare, Ilse Stöbe știa să-și atragă simpatia tuturor celor cu care avea de-a face. Și, spre deosebire de predecesoarele ei, continuase să fie la fel de amabilă chiar și după ce fusese numită referent pentru problemele culturale, cu misiunea de a educa femeile germane din Varșovia în spiritul național socialist.

Nu mai Wolfgang și cîțiva funcționari ai Centrului din Moscova știau cît de mult ura Ilse Stöbe fascismul. Văzuse în Germania gloate de huligani dezlănțuiți, în uniforme cafenii, zberînd înmuri fasciste, năvălind în casele celor ce li se împotriveau și arzînd pe rug

cărțile celor mai mari scriitori. Și se gîndise cutremurată la prăpastia în care hitlerismul îi arunca patria, la cumplitul destin pe care el îl pregătea popoarelor Europei. Dar Ilse nu se mulțumea numai să gîndească, ci și acționa, cum acționau în vremea aceea toți germanii cinstiți care-și iubeau țara și pacea.

La Varșovia, lupta împotriva nazismului împreună cu Wolfgang, pe un front invizibil. Deși în primul moment cei doi își spuseră că în „cazul” Schelia nu trebuiau să se grăbească, își dădeau totuși seama că pe de altă parte nu-și puteau îngădui să tărăgăneze lucrurile; deasupra Europei începeau să se îngrămădească norii negri ai războiului...

turi negative. Mie mi-e greu să-ți dau un sfat...

— În orice caz, eu am ținut să-ți spun totul ca unui prieten. M-am gîndit că s-ar putea să te intereseze.

— Ai mai vorbit cuiva despre acest lucru?

— Nu, cum poate să-ți treacă prin minte una ca asta? Azi m-am gîndit mereu că dacă la masă o să fie de față și soția dumată, n-am să-ți pot spune nimic. La rîndul meu, cred că nu e cazul să te rog să nu discuți cu nimeni. Și mai ales cu soția...

— Se înțelege de la sine...

— Am uitat să-ți spun — continuă Wolfgang — că domnul S. a adăugat că nu trebuie să consider propunerea lui numai sub aspectul ei material. După părerea lui, mult mai important poate fi pentru mine faptul că intru în legătură cu țara lui. Ulterior, în anumite condiții, mi se pot deschide mari posibilități. Domnul S. a observat că mii de oameni ar fi fericiți să li se ofere o asemenea șansă.

Schelia trase din nou cu sete din țigară.

— Da — rosti el — sînt sigur de asta... Așadar, cum te-ai înțeles relativ la dată?...

— Întîlnirea urmează să aibă loc la 18 sau 19 august la Zürich, la ora zece dimineața, într-un birou de voiaj...

— Cum o să se țină legătura — întrebă Schelia, începînd să arate un interes tot mai mare pentru discuția cu Wolfgang. În scris? Vorbesc în general...

— A, nu. Din cîte am înțeles, nu trebuie nimic scris. Sînt oameni practici, care au nevoie numai de informații.

— Ce ai de gînd să faci? Accepți?

— Am vrut mai întîi să discut cu dumneata. Evident, e greu să rămîi indiferent la o asemenea propunere, atît de avantajoasă din punct de vedere material. Dar principalul e că mi se oferă o posibilitate de a dejuca planurile caporalului.

— În locul dumată aș reflecta, într-adevăr...

În clipa aceea Wolfgang răsufli ușurat în sine.

— N-am nici un fel de scrupule morale — continuă de data asta Wolfgang sigur de el. — Îți mărturisesc cu toată sinceritatea...

— Dar nici nu-i vorba de morală aici — rosti apăsător Schelia. Politica orientală a Führerului nostru mă cam sperie. Miroase serios a război. Se vede treaba că Hitler nu l-a citit pe Bismarck... Mă tem să nu ducă Germania la pieire...

— În orice caz, cred că ești de acord că n-ar fi trebuit să refuz de la bun început?

Fără să-și privească conlocutorul, Schelia răspunse apăsînd pe fiecare silabă:

— Să mai discutăm o dată problema. Am să-ți telefonez mîine...

Dar a doua zi Wolfgang nu primi nici un telefon. Abia a treia zi, spre seară, Schelia îl sună, îi povestește despre o plimbare cu automobilul făcută duminică, la Radzymin, cu diplomații germani, după care-l întrebă:

— Ei, te-ai decis? Te duci la întîlnire?

— Cred că da.

— Foarte bine. Cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît sînt mai convins că așa trebuie să procedezi...

Wolfgang era în culmea fericirii: „Victorie!” Putea în sfîrșit să se feli-cite: își atinsese ținta.

În ajunul plecării lui Wolfgang la Zürich, Schelia declară solemn:

— Te rog să atragi atenția domnului S. că eu nu mă limitez numai la a-i transmite material prin dumneata, ci vreau să contribuie la nimicirea celui de al treilea Reich. Transmite-i, de asemenea, domnului S. că am primit să iau contact cu dînsul numai din considerente politice...

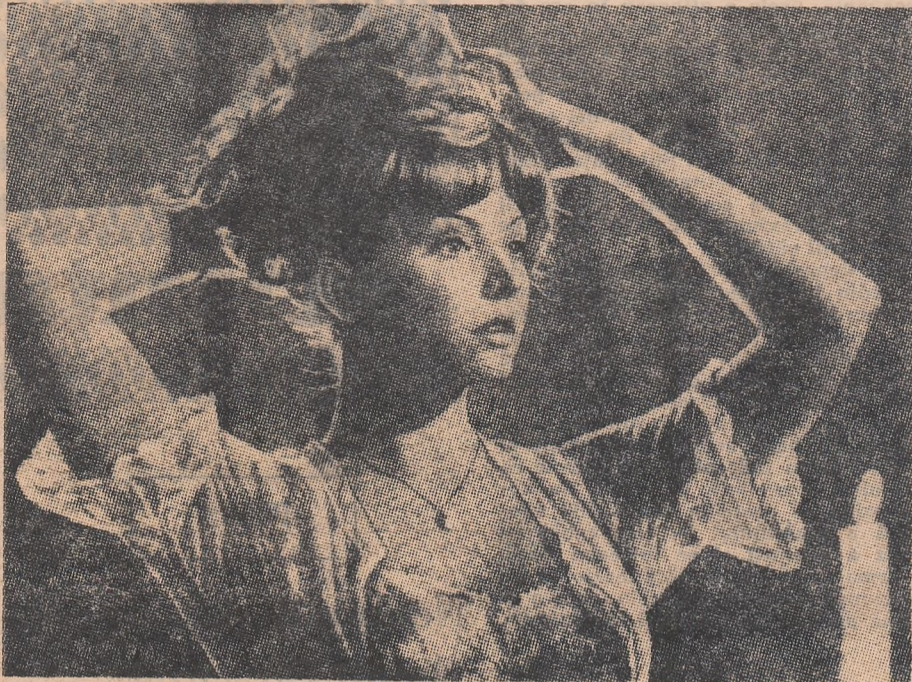
V. Kudriavjev
K. Raspevin

(Va urma)

Nonna Terentieva se întâlnește cu Cehov

Noul film al lui Iosif Heifit, „In orașul S“, are la bază povestirea „Ionici“ de Cehov.

Dar regizorul, care este și autorul

Nonna Terentieva

scenariului, a lărgit sfera acțiunii, a depășit limitele subiectului, a introdus personaje noi, aducându-l în lumina reflectoarelor chiar pe Cehov. Aceste adaosuri n-au alterat, însă, ideea de bază a filmului, care rămâne povestea unei vieți ratate.

Doctorul Dmitri Ionici Starțev a venit în orașul S. tânăr și plin de speranțe. Dar anii trec și orașul îi ucide treptat visurile, îi înăbușă dorințele; Ionici devine ca ceilalți, ba chiar mai rău decât ceilalți, fiindcă este un om plin de înșușiri pe care la urma urmei ajunge să le consacre numai unor scopuri meschine de înavuțire. De aceea, cu toate că Starțev continuă să-i disprețuiască pe filistinii din oraș, el nu mai trezește compătimire. Povestea este tristă, ea naște un sentiment de protest împotriva unui mod de viață care nu-l lasă pe om să devină ceea ce ar trebui să devină.

În orașul S. familia Turkin ocupă o poziție deosebită. Are faima de gazda cea mai rafinată, cea mai interesantă.

În această casă, Dmitri Ionici Starțev se îndrăgostește de domnișoara Turkin și e gata să se însoare cu ea. Încearcă însă o dureroasă dezamăgire; meschinăria e cu atât mai insuportabilă în această casă, unde la prima vedere totul este atât de frumos.

În rolul lui Kotik Turkin, o provincială cu visuri de măritis, pentru realizarea căroră e gata chiar să cinte la pian (Cehov scrie că ascultând-o pe Kotik cântând lui Starțev i se părea că e lovit cu pietre), debutează cu succes tânăra actriță Nonna Terentieva.

Biografia ei poate fi rezumată în câteva cuvinte. De mică a vrut să fie actriță și numai actriță. Trecerea anilor nu i-a schimbat hotărârea. S-a înscris la una dintre cele mai bune școli de teatru din Uniunea Sovietică, școala teatrului „Vahtangov“, pe care a absolvit-o anul trecut. A fost angajată la teatrul „Stanislavski“ din Moscova.

Kotik Turkin nu este prima ei întâlnire cu Cehov. Actrița a mai interpretat un personaj cehovian în filmul pentru televiziune „Gluma“.

„Părinții“ ei din orașul S. sînt actorii

MUZICA FĂRĂ MUZICĂ

„Ardeți viorile, sfărâmați harfele...“

„Bruitismul“, adică înlocuirea muzicii cu zgomotul, a fost reintronat în Occident de grupuri și grupulețe „avangardiste“ care au deschis focul împotriva muzicii clasice. La anumite concerte, instrumentele tradiționale sînt lovite cu bețe, cu sticle sau chiar cu miinile goale. A fost, în sfîrșit, inventată muzica fără muzică.

Proclamațiile avangardiștilor sînt foarte violente. Ei cer, nici mai mult nici mai puțin: „Ardeți viorile, sfărâmați harfele, faceți fărîme instrumentele de suflat. Torturați-i pe criminalii vinovați de faptul că publicul vine la concerte pentru a asculta muzica tonală, iremediabil îmbătrînită“.

Dar furia lor distrugătoare este tot mai energic condamnată de reprezentanți de frunte ai vieții muzicale. Criticul și compozitorul vestgerman Verner Egk a scris, de pildă, recent în ziarul „Die Welt“ din Hamburg:

„Voi care vreți să săpați mormintul muzicii, care cheltuiți pentru asta, vervă și cunoștințe, strădanie și muncă, voi care recurgeți la științele exacte numai spre a o vedea moartă mai curînd, în zadar încercați să ucideți muzica! Căci muzica ne vine din timpuri cînd compozitorii se mai străduiau încă să imbine sunetele în așa fel încît să mîngîie urechea. Cînd muzica era socotită o artă care, prin intermediul sunetelor, trezește sentimentele și fantezia, înalță sufletul. Dar, sfîrșiți cu muzica asta, distrugeți-o! Doar și lumea s-a schimbat! Încît, schimbați și sentimentele, și sufletul! A da, era să uit ce-i mai important: nu uitați să schimbați și urechea omenească!“

Evoluția „noii muzici“ poate fi comparată cu un ciorap pe care purtătoarea lui l-a agățat: întii s-a dus un ochi, apoi altele și altele. Mai întii, „avangardiștii“ au trecut de la muzica obișnuită la cea electronică, de la dodecafonie la „muzica serială“, pe urmă la muzica automatizată, mai tirziu au renunțat la principiile automatizării și au trecut la „muzica fără formă“, ajungînd, în sfîrșit, la „muzica sugerată“, cînd „sugestia“ se realizează nu cu note și semne muzicale tradiționale, de care s-au folosit toți compozitorii intrați în istoria civilizației spirituale a omenirii, ci prin intermediul unei grafici abstracționiste: puncte și pețe, linii și virgule care trebuie să-i „înspire“ pe interpreți la improvizații. Partiturile „compozitorilor avangardiști“ aduc foarte mult cu tablourile pictorilor abstracționiști, dar spre deosebire de ele sînt pline de explicații și observații pe marginea semnelor fantasmagorice care vor să fie un nou limbaj muzical. Altfel „puterea de sugesție“ ar fi nulă!

Spuneam că aceste elucbrații stîrnesc o dezaprobare crescîndă. Mai mult, încep să se ridice glasuri de protest

— Dacă asta se cheamă muzică ușoară..

Desen de V. Tamaev

chiar din mijlocul grupărilor avangardiste. De exemplu, vestgermanul Hans Werner Gentze (în R.F.G. experimentele muzicale au găsit destui adepți, „Școala din Köln“ fiind un portdrapel în această privință), care a ajuns pînă la „serialismul“ liber, acum scrie: „Muzicianul trebuie să-și asculte propria sa voce interioară și nu să se lase tirat de vîntul diferitelor „curente“... Muzica este scrisă nu de grupuri, ci de indi-

vizi luați în parte“. La rîndul lui, din Franța, compozitorul Pierre Boulez a deschis și el focul asupra pozițiilor pe care se situează „artiștii întimplătorului“: „Poate fi numită experiment o teză care, de fapt, îl scutește pe om de răspunderea pentru opera sa? Un astfel de experiment eu l-aș numi greșeală“.

În unele cazuri, judecățile îmbracă forme și mai aspre și mai categorice. Criticul Ernst Anserme a spus pe șleau: „Avangardiștii cred că merg înainte, dar de fapt merg înapoi. Ei au ajuns mai jos de treapta pe care se afla muzica în zorii istoriei omenirii, cînd sunetele încă nu aveau semnificație muzicală pentru urechea omului“.

V. Ciujezemțeva

MEȘTEȘUG STRĂVECHI

Minunea figurinei de aramă

Laghici este o mică așezare muntoasă din Azerbaidjan ai cărei locuitori au moștenit din tată în fiu meșteșugul de a lucra în aramă obiecte de artă de o rară frumusețe

Inceputurile acestui meșteșug se pierd în vremi legendare. Se spune că de

mult, de mult, un tînăr meșter din Laghici, trecînd peste interdicțiile religiei musulmane, a cioplit o statuie de femeie care i-a ieșit atât de frumoasă încît s-a îndrăgostit de ea, ca Pygmalion de Galatea lui

Dar taina meșterului n-a putut fi păstrată multă vreme Oamenii au aflat de statueta și într-o noapte mulla, preotul musulman, însoțit de un grup mare de fanatici a luat cu asalt casa tînărului artist.

— Cum ai îndrăznit, ghiaurule, să cioplești chip de om? i-a strigat mulla indignat

Meșterul a ieșit afară ținînd în mînă figurina de aramă Mulțimea a izbucnit în urlete. Dar deodată s-a făcut o lumină mare. Asupra statuetei, care strălucea ca un soare în mina creatorului ei, s-au așezat mii de ochi. Femeia iradiaa atîta frumusețe și lumină încît oamenii au amuțit. Doar un suspin adînc de admirație s-a înălțat peste capetele lor, pierzîndu-se sus în munți. Mulla a fost cuprins de un tremur, a început să se tragă de-îndărăteala și s-a prăbușit într-o prăpastie

Se spune că de la pygmalismul azerbaidjan se trage arta meșterilor în aramă din Laghici

Secole de-a rîndul faima lor a făcut inconjurul întregului Orient Vasele de aramă, obiectele de uz casnic, podobebele lucrate de ei erau încărcate pe cai și coborau din munți spre a porni în lumea largă Pentru aramă se plătea cu aur

Dar apariția aluminiului și masei, a canalizării au făcut inutile vasele de aramă Treptat-treptat, focurile din ateliere s-au stins și glasul ciocănelor care loveau arama a amuțit Cu toate acestea, secretele străvechului meșteșug nu s-au pierdut Ele au fost preluate de fiecare nouă generație, aducîndu-le pînă în zilele noastre Obiectele de artă care coboară astăzi de la Laghici se bucură de succes la expozițiile din străinătate, sînt cumpărate de multe firme străine. Iar turiștii care vizitează Azerbaidjanul nu uită să ia cu ei mici amîniri de aramă.

arta

a

MORFOLOGIA ANIMALELOR

Scheletul împotriva gravitației

La prima vedere s-ar putea crede că dintre toate făpturile Pământului păsările au scheletul cel mai ușor. Este însă o eroare. Scheletul păsărilor este mult mai greu decât al celorlalte animale. Pentru a înțelege acest paradox să ne reamintim mai întâi de ce au nevoie ființele vii de schelet.

De-a lungul timpului, animalele au fost de nenumărate ori amenințate de foame, dar nu de foame în accepția comună a cuvântului, ci de foamea de oxigen. Orice ființă poate trăi un timp fără hrană, dar fără oxigen celulele

de o modificare fundamentală a organismului. Organismul a răspuns forței care tindea să-l ținutască de suprafața pământului în primul rând prin consolidarea scheletului, apoi prin dezvoltarea unui sistem complex de pîrghii de deplasare puse în mișcare de mîncăchiuri de fibre musculare. În ce privește nivelul sport al consumului de energie de care pomeneam mai sus, rolul hotărîtor l-a jucat acumularea de hemoglobină în organism și dezvoltarea organelor care o sintetizează. Dacă la pești cantitatea de hemoglobină va-

În locul strîngerii de mînă dinaintea începerii competiției. (Scheletul puternic îngăduie pasării deșertului să se ia la întrecere chiar cu un automobil)

mai numaidecît. Astfel de momente periculoase au survenit de fiecare dată cînd condițiile de viață de pe planeta noastră au suferit modificări esențiale. Așa s-a întîmplat, de pildă, cînd vertebratele de apă au părăsit leagănul vieții lor și s-au strămutat pe uscat. Venind din ocean, ele au intrat pe fundul unui alt ocean, de aer. Dar cu toate că acum aveau aer din belșug, animalele nu puteau respira, branhiile lor nu-și mai îndeplineau funcțiile. În plus, erau amenințate de pericolul de a se usca. Căci apa se evaporă vertiginos din organismul lor prin branhiile. Pentru a se salva de la moarte, animalele au trebuit să-și sacrifice învelișul corpului, să-și ascundă organele respirației în interiorul organismului, să adopte respirația prin toată suprafața corpului. Așa au devenit vertebrate „goale”. Un alt tribut plătit noului mod de viață a fost neputința de a se depărta prea mult de apă, pentru ca din cînd în cînd să-și poată uda trupul „gol”.

În anumite privințe strămutarea animalelor din apă pe uscat și invers ar putea fi comparată cu strămutarea lor de pe Pământ pe Lună sau de pe Pământ pe Jupiter. Aceste considerații au îngăduit biologului sovietic S. A. Korjuev să emită o ipoteză care pune în lumină rolul forței gravitaționale în evoluția organismelor de pe Terra. Biologul a pornit de la ideea lui Tjolkovski că dacă viața terestră s-ar desfășura pe Lună, toate ființele ar fi de 6 ori mai mari. Pe Jupiter, unde forța gravitației este de 2,5 ori mai mare decât pe Pământ, ar viețui, în schimb, pitici. Căci animalele mari nu și-ar putea desprinde trupul gigantic de suprafața planetei.

Forța gravitației are valori diferite în apă și pe uscat. La animale, gravitația și-a exercitat influența în primul rând asupra mijloacelor și vitezei de deplasare. Păsările cele mai rapide (lăstunii și altele) ating 100 de kilometri pe oră, insectele (lăcustele) dezvoltă și ele pînă la 100 km/oră. Dintre înotătoare, peștele-spadă atinge și el 100 km/oră, iar între animalele terestre recordul îl deține ghepardul care poate alerga cu 112 km/oră.

Comparînd aceste date trebuie să avem însă în vedere că animalele terestre nu rezistă vreme îndelungată la ritmul maxim de deplasare, în timp ce zborul avîntat și înotul cu viteze mari pot dura vreme îndelungată și cu un consum mult mai mic de energie.

Sub acțiunea forței gravitaționale sporite, strămutarea pe uscat a fost însoțită la animalele vertebrate de apă

riază între 0,7—1,5 grame la fiecare kilogram din greutatea corpului, la păsări este de 10,2 grame la un kilogram; la mamifere, hemoglobina este de 10—12 ori mai mare decât la pești. De aceea, dacă organele hematopoetice ale peștilor și chiar amfibiolilor nu ar fi ținut și ele pasul în dezvoltarea lor, ele nu ar fi putut asigura o „producție” atât de mare de hemoglobină. Prin urmare la vertebratele de mare transferate pe uscat principalele focare de sinteză a hemoglobinei au devenit scheletul și parțial musculatura.

Cunoscînd cele de mai sus vom înțelege mai ușor de ce S. Korjuev socotește că reprezentanții cei mai organizați și cu cea mai intensă activitate ai vertebratelor trebuie să aibă și scheletul cel mai greu. Pînă nu de mult, însă, scheletul era privit numai ca un sistem de sprijin și deplasare, ca o carcasă pentru organism, dacă atingea proporții mai mari era socotit o consecință negativă a procesului de evoluție. S-a spus chiar că el ar fi constituit o piedică în calea prosperării unor grupe de animale și că dinosaurii ar fi dispărut din cauza scheletului lor peste măsură de mare. Astăzi, scheletul este socotit un organ hematopoetic. Și abia acum înțelegem de ce păsările au scheletul cel mai greu. Zborul avîntat al lăstunului sau zborul de mai multe zile al păsărilor solicită intens sistemul de circulație a sîngelui. Cu alte cuvinte, păsările au nevoie de o cantitate mare de oxigen. Iar fără un schelet bine dezvoltat, care adăpostește un volum mare de măduvă osoasă, ele s-ar sufoca întocmai ca un bolnav fără mască de oxigen.

BIOLOGIE

Forța celulelor

Cînd se divid, după ce și-au dublat materia nucleică și repartizat echitabil pe cea citoplasmatică, celulele se frîng la mijlocul lor înainte de a se despărți în două noi unități. Atunci cînd se împarte prima oară, oul de arici de mare lasă să se întrevadă în mijlocul lui o diră, un fel de centură ce se stringe treptat pînă se ajunge la formarea a două celule. Dorînd să elucideze misterele formării noilor celule, un grup de biologi a avut recent ideea de a măsura forța cu care stringe a-

ceastă „centură”. Și, la capătul unor migăloase cercetări, ei au putut anunța că tensiunea centurii poate îndoi un ac subțire de sticlă plasat în drumul ei în unghi drept. Cum au procedat? Au fabricat mai multe ace fine de sticlă și au măsurat precis gradul lor de flexibilitate în raport cu un ac etalon. Apoi, punînd sub observație ouăle a două specii de arici de mare, au introdus, la prima apariție a dirii, un ac calibrat sub suprafața dirii de o parte a oului și un altul mai rezistent în direcția opusă.

Pe măsură ce centura devenea mai pregnantă, acele o atingeau în așa fel încît rezistența lor la deviere să fie egală cu forța de tensiune a centurii. În clipa aceea, cercetătorii recurgeau la o nouă măsurătoare, care le-a permis să afle că tensiunea maximă exercitată de ouăle de arici de mare se apropie de 2×10^3 dini. Suprafața totală a secțiunii fiind estimată la 1 micron patrat, forța de contracție a centurii este de aproximativ $2,5 \times 10^6$ dini pe centimetrul pătrat.

Mai departe, constatînd asemănările de ordin biochimic dintre mecanismul diviziunii celulare și acela al contracției musculare și știînd că o proteină contractilă a putut fi izolată în ouăle de arici de mare în diviziune, cercetătorii au comparat tensiunea exercitată de centura de separație cu fibrilele musculare. Pe baza acestei comparații ei se cred acum îndreptățiți să afirme că tensiunea exercitată de firele de actomiozină — proteina contractilă specifică a mușchiului — este egală cu aceea a centurii și se întrebă dacă, la urma-urmei, forța răspunzătoare de diviziunea celulară nu este cumva o formă particulară a „forței musculare”.

ENTOMOLOGIE

Capcana mirosului

Diferite științe își conjugă adesea eforturile pentru a împuțina sau chiar desființa insectele dăunătoare. Uneori, ele pun la îndemîna omului asemenea posibilități, încît se poate vorbi de un adevărat rafinament. E cazul unui recent procedeu pus la punct de entomologie, aplicabil la unele specii de termite, insecte caracterizate de voracitate, de spirit de devastare.

Se știe că nu numai în țările tropicale, ci și în regiunile sudice ale Europei termitelile pricinuiesc mari pagube pădurilor și așezărilor omenești, depozitelor de materiale și alimente. În Australia, de pildă, pagubele au fost evaluate în milioane de dolari. Iar în țările în curs de dezvoltare, termitelile sînt o adevărată problemă economică!

Studiîndu-se biologia unei specii denumită nasutiterme, s-a văzut că aceste termitelile își parcurg traiectele ghidîndu-se după miros. După repetate experiențe, substanța mirositoare răspunzătoare de direcțiile de deplasare ale speciei a putut fi identificată și izolată. Răspîndită în afara „potecilor” care duc la termitieră sau în alte locuri decât cele de unde termitelile își procură în mod obișnuit hrana, insectele, care se încred în miros, sînt induse în eroare. În felul acesta pagubele pot fi evitate. E suficientă — ne încredințăm entomologii — doar o milionime de gram din această substanță și răspîndirea ei pe o suprafață de 10 m pentru a abate termitelile de la pista lor sau, eventual, pentru a le dirija spre o capcană unde urmează să fie distruse.

Din păcate, însă, substanța e foarte greu de obținut: pentru recoltarea a numai 2 miligrame au trebuit exterminate aproape 25 de milioane de termitelile! Substanța în cauză este o hidrocarbură diterpenoidă nesaturată, înrudită cu cele ce pot fi aflate în unele uleiuri și unele plante. În consecință, entomologii au hotărît să încercințeze problema chimistilor, spre a încerca s-o rezolve pe cale de sinteză.

IN EPOCA DE PIATRĂ

— Bucură-te, ai o scrisoare.
Desen de V. Bilinkin

S

Știința

FIZICĂ

Neutronii și...
tiranii Siracuzei

După izbînda asupra cartaginezilor, în anul 480 î.e.n. și ceva mai tîrziu asupra etruscilor, Siracuză, orașul-stat grec de pe fîr-mul Siciliei a devenit un mare centru politic și comercial. Avu-tiile acaparate de tiranii Siracuzei în urma acestor izbînză și a impozitelor percepute le-au îngăduit să-și clădească palate și temple somptuoase, să adune pe lîngă palate artiști, poeți și filozofi vestiți. Și totuși, fastul aparent al tiranilor ascundea mari dificultăți pentru economia cetății. Această situație era răsunată de mult de istorici, dar recent, în urma studierii minuțioase a monedelor din acele timpuri, ea a fost confirmată cu certitudine de fizicieni.

Printre metodele fizice de cercetare a monedelor, cele mai bune rezultate le dă acum măsurarea activității neutronice. Ea determină cu multă precizie conținutul de impurități din monede.

Monedele sînt introduse într-un vas mic care, la rîndul lui, se introduce într-un reactor. Sub acțiunea unui fascicul intens de neutroni, monedele devin ușor radioactive și încep să emită raze gamma. Apoi, cu ajutorul unui spectrometru cu raze gamma se determină, după valoarea energiei și intensitatea razelor, ce impurități conțin monedele și gradul de concentrare a acestora. În monedele siracuzane de argint principalele impurități erau aurul și cuprul. Studiarea unui mare număr de monede prin metoda activității neutronice a arătat că vechii greci nu știau să separe aurul de argint. În schimb, știau să reducă conținutul de cupru pînă la 1 la sută și chiar mai puțin. Este o dovadă a iscusinței pe care o stăpîneau vechii meșteri topitori greci.

E interesant, însă, de știut și cum oscila conținutul de cupru în monedele Siracuzei. Reducerea voită a conținutului de argint în monedele din al doilea pătrar al veacului al V-lea î.e.n. este o mărturie certă a dificultăților financiare prin care treceau tiranii Siracuzei, situație care a dăinuit pînă la izgonirea lor în anul 461 î.e.n.

Un fenomen asemănător este întîlnit și în Macedonia. Și aici existau în veacul al V-lea înaintea erei noastre două feluri de monede, unele cu un procent de cupru de 0,02 pînă la 0,2, iar altele avînd între 5 și 20 la sută cupru.

Cercetînd astfel compoziția monedelor prin metoda activității neutronice, fizicienii descoperă legi care explică declinurile economice sau progresul din viața statelor, precum și treptele pe care a urcat tehnica metalurgiei.

ELECTRONICĂ

Dialogul dintre inginer și creierul mecanic

În activitatea sa, un inginer proiectant are de rezolvat o seamă de probleme dificile dar monotone, care se repetă în mod aproape identic și-i răspesc o mulțime de timp. Acum, însă, pentru rezolvarea lor există o mașină ideală: calculatorul electronic, al cărui avantaj de frunte este economia de oremuncă. Astfel, la proiectul unui pod (nu prea mare) sau al unui pasaj de nivel, doi specialiști au de lucru cel puțin două luni. Dacă fac apel, însă, la o mașină, pregătirea datelor ce trebuie să fie furnizate acesteia pentru a se apuca de lucru poate fi efectuată de către o singură persoană în opt ore, după care mașina va definitiva proiectul în 30 de minute. La o asemenea viteză, proiectanții își pot permite luxul de a cere mașinii să le prezinte toate variantele posibile, după care ei să aleagă pe cea cu caracteristicile cele mai bune, la prețul cel mai scăzut.

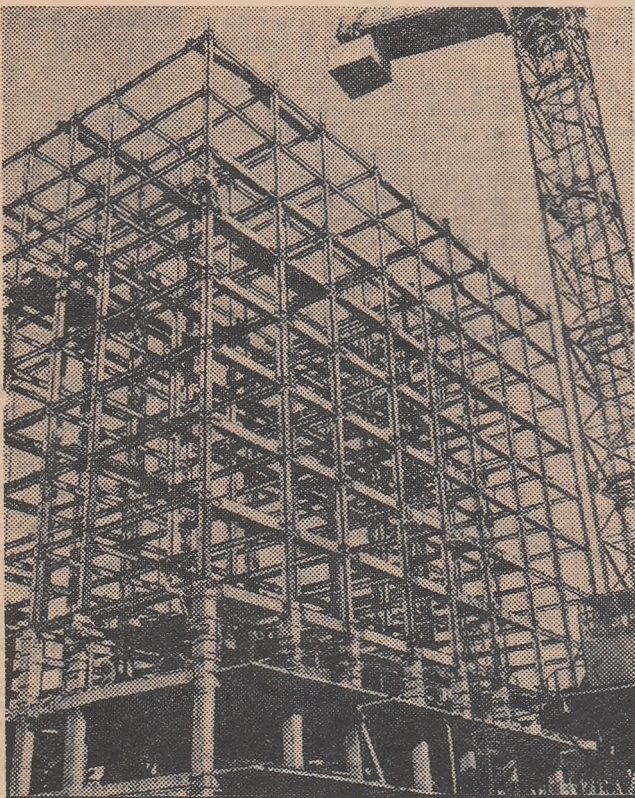
Ce informații trebuie să dea inginerul mașinii și ce face aceasta? Proiectarea unei șosele ne va servi drept exemplu.

Pentru a obține traseul acesteia sînt necesare o serie de puncte succesive situate exact de-a lungul liniei mediane, puncte care trebuie să fie definite precis (după aceea, lățimea șoselei se obține ușor măsurînd distanțe egale în stînga și în dreapta fiecărui punct). Regiunea prin care va trece drumul se acoperă deci (în plan) cu o rețea de linii drepte perpendiculare unele pe altele și fiecare punct din centrul drumului este amplasat la întretăierea a două linii. Oricine înțelege că șoseaua se compune din porțiuni drepte și curbe (caracterizate prin raza cercului din care fac parte). Cunoscînd poziția a două puncte (coordonatele lor), calculatorul află imediat distanța dintre ele sau, cunoscînd numai un punct plus direcția spre următorul și distanța pînă la el, determină poziția celui de al doilea. Să luăm primul caz: inginerul notează poziția celor două puncte, informațiile sînt înscrise pe un carton perforat ce se introduce în mașină. Aceasta efectuează calculele necesare și dă, în scris, distanța dintre puncte.

În afară de astfel de operații simple, calculatorul se ocupă însă și de munca de proiectare propriu-zisă. Pentru stîlpi de beton armat, de pildă, i se indică dimensiunile lor minime, cantitatea cea mai mică de oțel admisă și rezistența betonului (în kilograme pe centimetru pătrat), pînă la ce distanță de suprafața betonului trebuie să ajungă barele de oțel, forțele de încovoiere și sarcinile directe pe care le vor avea de suportat stîlpii, ca și forma lor în secțiune — rotundă sau dreptunghiulară. După ce face o serie de calcule, mașina verifică rezultatele, pentru a vedea dacă nu cumva a depășit posibilitățile de rezistență ale stîlpilor, în care caz mai adaugă oțel. Cînd ajunge la cantitatea maximă de oțel, mai mărește secțiunea stîlpilor. Și tot calculează și controlează pînă ce obține stîlpi cu caracteristicile cerute.

Marile avantaje oferite de calculatoarele electronice sînt însă umbrite de o mică complicație: ele nu înțeleg informațiile decît dacă acestea li se dau în limbajul lor, sub forma așa-numitului program. Or, nu este rentabil ca o instalație atît de scumpă să lucreze numai un anumit gen de operații, pe care le termină foarte repede, și apoi să stea degeaba. De aceea, s-a început elaborarea unor serii de programe care să fie folosite de o singură mașină pentru rezolvarea aproape integrală a unui anumit tip de proiecte, să zicem poduri de șosele cu o singură deschidere sau lucrări de terasament. Se crede că 12—15 programe vor fi suficiente pentru un asemenea domeniu restrîns. În același timp, pentru a folosi din plin timpul mașinii, se prevede introducerea de teleximprimatoare în instituțiile de proiectări; datorită lor, mai mulți ingineri se vor putea servi de aceeași mașină (evident pe rînd) fără să se deplaseze din birou.

Se pare însă că în scurt timp inginerul va putea discuta chiar direct cu creierul electronic, în terminologia restrînsă a unei specialități. Aceste limbaje care sînt în curs de elaborare pe diverse domenii vor fi „traduse” pe înțelesul mașinii de o instalație de programare aflată în interiorul ei. Miraculoasă pare și posibilitatea ca cei doi tovarăși de muncă să-și arate reciproc schițele întocmite, realizare care se aș-

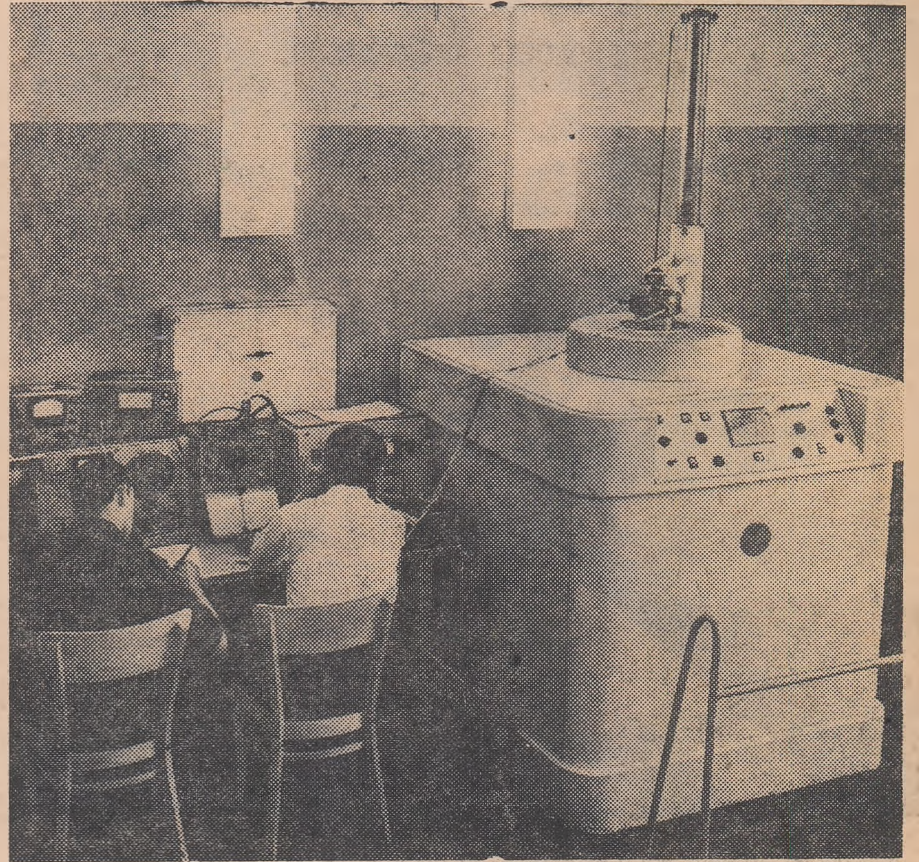
Mașina ar definitiva proiectul unei asemenea clădiri într-o jumătate de oră

teaptă de la tuburile catodice. În fine, mai e de menționat combinarea calculatoarelor cu utilajul de desenat și copiat, în așa fel încît unele proiecte să fie întocmite integral de mașini, care vor primi datele inițiale și vor livra planul definitiv pe hîrtie ozalid, gata de pus în lucru.

ASTROFIZICĂ

Planetele de pe Pămînt

Cosmonauții sovietici care vor pune într-o zi piciorul pe alte planete nu vor fi prea mirați intrucît nu de mult în U.R.S.S. a fost pus la punct un dis-

Această instalație realizată la Institutul de chimie organică din Moscova este utilizată la studierea fluxurilor puternice de radiații în petrochimie, microbiologie, genetică, biochimie etc. Cea mai importantă caracteristică a ei este că sursa de radiații e adăpostită într-un spațiu special de protecție. Mulțumită acestui sistem de autoprotecție, instalația nu necesită încăperi speciale cu pereți de beton

pozitiv automat care simulează condițiile climatice de pe suprafața corpurilor cerești ce ar putea fi călcate de om într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat. Dispozitivul este comandat de o mașină electronică de calcul, iar principalul-i „agregat” este o cameră cu vid în care se pot reproduce climatele ce urmează a fi studiate. Pentru Marte, de pildă, temperaturile variază între plus 25—30 de grade Celsius ziua și minus 20—25 grade Celsius noaptea. Presiunea atmosferică este, de asemenea, reconstituită cu maximă fidelitate; și pentru că tot am citat exemplul lui Marte, putem adăuga că datele cele mai recente par să dovedească că pe „planeta roșie” presiunea atmosferică s-ar ridica la 70 de milimetri de mercur.

Noul dispozitiv va permite în același timp și studierea radiației ultraviolete pe celelalte planete, ceea ce nu s-a mai făcut pînă acum nicăieri. Astfel, larvele unor fluturi au fost supuse, timp de o lună, la o radiație cu o lungime de undă de 2537 angströmi. Cu acest prilej s-a constatat că, deși în principiu asemenea doze sînt mortale, larvele n-au avut deloc de suferit. Pe de altă parte, cercetătorii își propun să verifice ipoteza că pe alte planete multe organisme trăiesc în întuneric, adică atunci cînd nu există radiație ultravioletă. În această ordine de idei sînt acum în curs experiențe pe infuzori, viermi și insecte.

BIOFIZICĂ

Impresia care fascinează

Cunoaștem din proprie experiență rolul primei impresii. Ecoul ei poate persista o bună bucată de vreme, chiar dacă ulterior ne dăm seama că a fost înșelătoare. Știm, de asemenea, că impresiile din copilărie sînt extrem de tenace. Dar cit de puternică e prima impresie în sensul ei absolut, adică aceea a fapturilor abia venite pe lume?

Dacă la ieșirea din găoace un boboc de gîscă, de pildă, nu vede în imediata-i apropiere pe mama lui, ci o mîngie care se rostogolește, el se ține scai de aceasta, urmărind-o atît cît îl țîn puterile. Mai tîrziu, cînd va face cunoștință cu adevărata lui mamă, bobocul va continua să se simtă atras de mîngie. Atît e de mare forța imprinting-ului (așa numesc fiziologii apariția primei și celei mai puternice impresii), încît nici un alt eveniment din viața bobocului nu va putea corecta această greșală inițială a simțurilor.

Cum se explică acest fenomen psihic? Cauzele lui se suprapun cu cele ce

explică memoria și gîndirea în general și pentru a încerca să răspundem la această întrebare ar trebui să pătrundem în complicatul labirint al legăturilor dintre impulsurile nervoase și „producția” de proteine a celulelor nervoase. Ne vom limita, însă, la experiențele făcute la Institutul de biofizică al Academiei de Științe a U.R.S.S., care au ca scop tocmai descifrarea acestei corelații încă nu de ajuns de studiate.

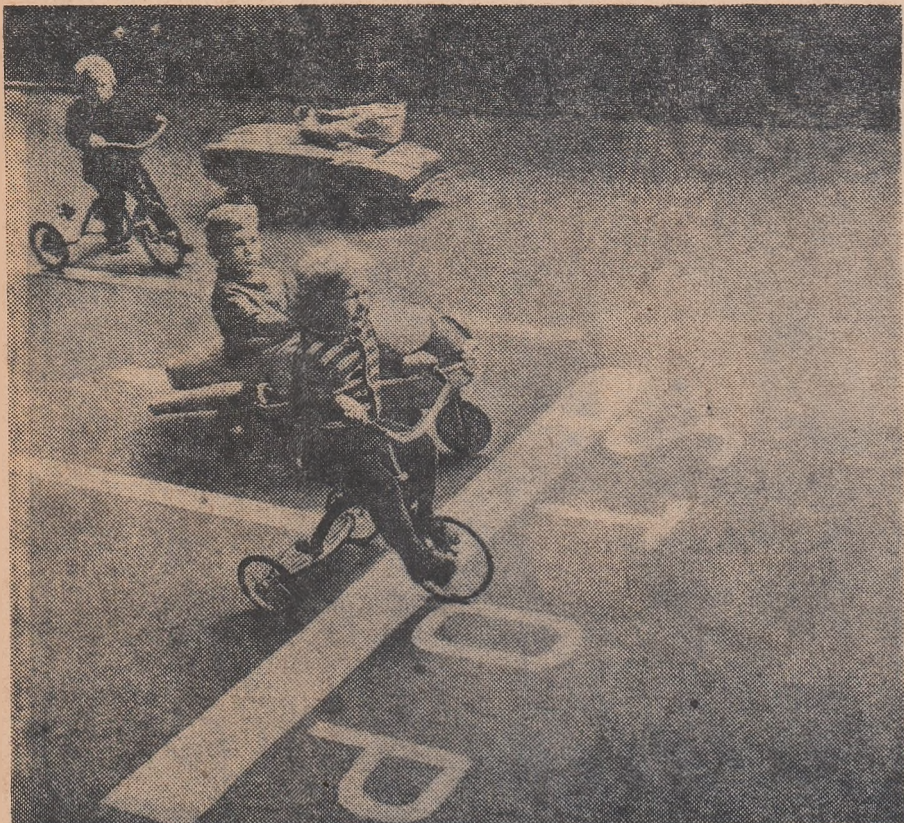
Se știe că starea de excitație este obligatorie pentru activitatea tuturor celulelor; a celor musculare — cînd se contractă, a celulelor din glandele cu secreție internă — cînd secretă hormoni, a neuronilor — cînd transmit impulsurile. Pentru a descifra mecanismele excitației, un colectiv al institutului amîntit mai sus a făcut apel la neuronii, celule a căror „specialitate” e excitația și care pot trece într-o secundă, prin cîteva stări consecutive de excitație, pot genera impulsuri, sintetiza proteine și acizi nucleici.

Pentru început, cercetătorii au ales giganticii neuroni ai moluștei marine tritonina, cei mai mari neuroni din regnul animal, cu diametrul de 1 mm, folosiți pentru iniția oară în studiile de laborator. După multe ore de încercări și dezamăgiri, ei au reușit să izoleze și să mențină în viață un neuron al moluștei și să obțină semnaluri de răspuns la excitațiile transmise printr-un electrod.

Cu acest prilej s-a constatat un fenomen interesant: în urma excitației, în celulă începea procesul de sinteză a proteinelor; o dată cu generarea impulsului, permeabilitatea învelișului exterior al celulei sporea, iar prin porii lui dilatați pătrundeau ioni de calciu de obicei numeroși în mediul înconjurător, dar pușini în interiorul celulei, care declanșau activitatea nucleului celular.

Toate bune, dar ce legătură are această descoperire cu „impresia care fascinează”? Răspunsul, o ipoteză la deslușirea căreia lucrează azi specialiști din întreaga lume, sună — foarte sumar — în felul următor: celula produce proteine în momentul cînd e pusă în situația de a prelucra și a memora informația adusă de impulsul nervos. E firesc ca vîrsta copilăriei, cînd țesuturile se dezvoltă, celulele se înmulțesc, să fie perioada cea mai prielnică imprinting-ului. Așa se explică și „sindromul spitalizării”, observat la copiii crescuți într-un mediu fără excitații externe (într-un spital de copii, de exemplu). Lipsiți de contactul cu adulții, de o intensă activitate cerebrală și afectivă, intelectul acestor copii se dezvoltă foarte încet: celulele lor nervoase nu sînt supuse excitațiilor, le lipsește impulsul care declanșează biosinteza.

Dar este oare atît de importantă cunoașterea acestor mecanisme? Judecați singuri: cunoașterea înseamnă posibilitatea dirijării, deci a înlăturării unor deficiențe în dezvoltarea creierului. Pînă acum pe acest drum anevoios n-a fost cucerită, totuși, decît o etapă. Mai sînt încă multe lucruri neînțelese. Dar „lucrul cel mai de neînțeles în lume — spunea Einstein — este că ea poate fi înțeleasă”.

Regulile de circulație pot fi deprinse de la vârsta plimbărilor cu mașinuțe-jucării

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Prevenirea accidentelor la copii

Mulți părinți consideră că, de cele mai multe ori, accidentul este ceva „neprevăzut”, „întâmplător”, „greu de evitat”. Oare așa să fie? Analiza atentă a accidentelor la copii arată că, aproape în totalitatea lor, ele pot fi prevenite, dacă se înlătură condițiile sau cauzele care le determină. Să trecem în revistă câteva din accidentele mai importante la copii. Vârsta cea mai frecventă a victimelor este de obicei cuprinsă între 1 și 7 ani.

1. **Intoxicarea** (otrăvirea) involuntară a copiilor care din greșeală înghit o substanță toxică. Acest accident poate fi evitat dacă se asigură copilului o supraveghere permanentă în casă, în creșă sau la școală. Se va pune la adăpost orice substanță capabilă să producă o intoxicație; nu numai medicamente, dar și cosmetice (oajă, soluții pentru colorarea părului etc.) sau materiale pentru uz menajer (ceară de parhet, benzină, petrosin, naftalină, insecticide). De fiecare dată înainte de a se da un medicament, se va verifica dacă este într-adevăr ceea ce copilul trebuie să primească.

2. **Asfixia** se poate produce ușor la copiii mici (nou-născuți, sugari) lăsați fără supraveghere. Ei se pot încurca în așternut, pot rămâne cu capul în pernă sau pot fi asfixiați de mamă în timpul somnului, fiind doarme cu copilul în pat.

3. **Opărirea** copiilor mici poate avea loc în baie din cauza apei prea fierbinti sau din cauza adăugării de apă fierbinte în timpul băii. Copiii mai mari se opăresc uneori vărsînd peste ei lichide fierbinți (apă, ulei etc.), lichide inflamabile (benzină, eter etc.), substanțe caustice (sodă caustică, acid sulfuric, acid azotic) sau prin eșderea în vase cu lichide fierbinți. Copiii nesupravegheați pot să se joace cu chibrituri din câteodată loc la incendii sau explozii și provocîndu-și arsuri grave.

4. **Electrocutarea** se produce datorită unor instalații electrice necorespunzătoare, neprotejate. În special firele neizolate ale fierului de călcat sau ale aparatului de radio pot să producă la copii astfel de accidente.

5. **Căderea** copiilor de la fereastră, balcon, de pe scări, din poduri sau chiar de pe mobilier poate să producă traumatisme dintre care cele craniocerebrale sînt foarte grave, putînd duce la moarte sau lăsa urmări pentru toată viața.

6. **Accidentele de circulație**, frecvente mai ales în orașe, pot fi evitate printr-o educație adecvată.

7. **Rănirile** involuntare în cursul jocului — prin tăiere, înțepare, lovire, necesită adesea îngrijire chirurgicală și prevenirea infecției tetanice prin ser sau antotxină antitetanică.

8. **Inecul** cauzat de lăsarea unor vase mari cu apă neacoperite în locuințe sau în apropierea caselor este o cauză frecventă de accidente. De asemenea lipsa de supraveghere a copiilor care fac baie

în riuri, lacuri sau la mare poate provoca accidente de acest fel.

Iată numai câteva din pericolele la care sînt expuși copiii. Aceasta nu înseamnă însă că numai copilul închis în casă și înconjurat în permanență de ai săi poate scăpa teafăr din mijlocul altor accidente care îl amenință.

Copilul nu trebuie speriat sau amenințat pentru a-l feri de acțiunea unor factori nocivi. El își va pierde astfel siguranța și va deveni un timid.

Trebuie să conducem în mod chibzuit dezvoltarea intelectuală a copilului. Să-l educăm astfel încît să-și dea seama la timp de apropierea unui pericol. Copiii trebuie îndrumați astfel încît să-și consume energia în jocuri colective, lipsite de pericol.

Influența educativă exercitată de părinți împreună cu cea a cadrelor didactice și disciplina pe care și-o impun copiii înșiși sînt elementele cele mai importante în prevenirea accidentelor.

Dr. M. I. Speranski

LEXICON MEDICAL

Efelidele

— O „obsesie” cosmetică —

„Dragă Olga Ivanovna — mi-a scris Lena V. din Rostov — dacă pentru cei mai mulți primăvara și vara sînt prilejuri de bucurie, pentru mine soarele înseamnă o adevărată obsesie. Deși sînt brună, și se zice că pielea brună este mai rezistentă la atacul razelor solare, de cum se însorește vremea, tenul meu se pătează cu pistrii, încît aproape că mi-e rușine să mai ies pe stradă. Spune-mi, te rog, ce să fac, ca să scap de acești inestetici paraziți ai tenului?”

Scumpă Lena V., epitetele de „paraziți ai tenului” cu care lapidezi neviovatele pete pigmentare ale epidermei d-tale sînt cam aspre. Multe femei — dimpotrivă — consideră chiar că pistrii dau un anumit farmec și expresivitate figurii. Sincer vorbind, nici mie personal nu-mi displac pistrii, sau efelidele, cum sînt numite în termeni medicali, atunci cînd — firește — nu sînt prea numeroși și nu invadează și fruntea, nasul, gîtul, antebrațele sau mîinile. Dar, cum gusturile nu se discută, și cum pe dumneata pistrii te obsedează în asemenea măsură, încît ai ajuns să defești pină și anotimpurile cele mai frumoase ale anului, să ne străduim a te scăpa de acești „paraziți” ai epidermei.

În primul rînd te sfătuiesc să-ți ferești fața de lumina soarelui și de vînt, precum și de expuneri prelungite la o lumină electrică prea puternică. Îți recomand de asemenea protejarea pielii cu o substanță antisolară cum este dioxidul de titan sau cu diferite uleiuri vegetale, ca uleiul de arahide, de sesam, de bumbac, care absorb cam 25 la sută din razele solare. Tot în scop preventiv, vei șterge seara înainte de culcare fața cu următoarea soluție: Clorură de amoniu 0,50 g, apă de sulfină 10 g, apă de Hamamelis 20 g, apă de roze 70 g. (O loțiune eficientă este și produsul cosmetic românesc Original N.R.). Dacă totuși pistrii s-au încăpățînat să apară, pentru pălirea lor vei utiliza următoarea cremă, de aplicat seara înainte de culcare: Rp. Perhidrol și lanolină cîte 100 g, precipitat alb de mercur 2 g, oxid de zinc 5 g. Deoarece pomada aceasta este exfoliantă, trebuie testată în prealabil sensibilitatea pielii.

Totodată, folosește de două ori pe săptămînă o mască protectoare din 2—3 linguri de drojdie de bere amestecată cu apă oxigenată sau albuș de ou cu zeamă de lămiie, substanțe care în general albesc și curăță obraji.

Și să sperăm că prin aceste leacuri somnul tău, dragă Lena, va fi în curînd scutit de „cosmarul” micilor și inofensivelor efelide.

Dr. Olga Bistrițkaia

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Există reumatism abarticular?

Reumatismul este cunoscut în general sub forma suferințelor articulare, dar el se localizează și în organe care nu au în constituția lor cartilaj sau os și care sînt obișnuit situate în afara articulațiilor. Aceste manifestări, alcătuiind grupa reumatismului abarticular, cuprind afecțiuni variate ca: miozite, mialgii, tendinite, periartrite și multe altele.

În producerea acestor forme reumatice rolul principal îl joacă factorii toxici infecțioși și traumatici, greșaiți pe un teren predispus (neuropsihic și glandular). Oboseala, efortul susținut, pozițiile vicioase în activitate, frigul și umezeala, constituie condiții favorizante, dar nu determinante.

Principalul simptom, durerea, poate apare pe un grup muscular sau generalizat; durerile sînt de obicei surde, accentuate la efort sau la schimbarea vremii, la frig, umezeală sau chiar la emoții.

Miozitele, inflamații ale unor grupuri musculare, pot fi cauzate și de infecții virotice sau bacteriene, de intoxicații diverse (alimentare, profesionale, medicamentoase). Durerile sînt violente și duc la impotență funcțională dacă nu se instituie tratamentul. O formă mai ușoară a miozitelor sînt **mialgiile**. Ele sînt frecvent întîlnite spre menopauză la femei predispușe la obezitate și sînt adesea localizate în regiunile cervicale și lombară.

Tendinitele se manifestă cu dureri localizate de obicei la inserția (prinderea) tendonului pe os sau a mai multor tendoane.

Dintre **periartrite**, forma cea mai frecventă este **periartrita scapulo-humerală**, localizată în jurul articulației umărului. Se caracterizează prin dureri la mișcare („umăr dureros”) sau printr-o imobilizare („umăr blocat”). Cel mai adesea aceste două faze se succed. Există de asemenea o formă de periartrită localizată la șold, cu simptome asemănătoare.

Tratamentul reumatismului abarticular va fi individualizat în funcție de formă și localizare. Medicatia se axează pe antinevralgice (piramidon, aspirină), fenilbutazonă, irgaporină, vitamine (B₁, B₆, B₁₂, C), frecții cu unguente care conțin salicilat de metil, fizioterapie (ultraviolete, ultrascurte, infraroșii, băi de lumină etc), masaj și cură balneară. Adesea sînt necesare infiltrații locale cu xilină și hidroclortizon. În periartrite, tratamentul local este de cele mai multe ori obligatoriu. Cînd inflamația se reduce, se va trece la gimnastică medicală fără de care există riscul ea mișcările din regiunea bolnavă să rămînă reduce.

Planul de tratament va fi stabilit numai de medic, de la caz la caz, pe baza examenului clinic, de laborator și eventual radiologic.

Dr. S. M. Secenov

Poșta medicului

Ing. POPA COSTEL — Sibiu: Preparatul ETO ar putea fi indicat în boala dv. Vă sfătuim să vă adresați pentru confirmare Clinicii oftalmologice a Spitalului Coltea din București care a pus la punct acest medicament.

IONESCU NICOLAE — Com. Ștefan cel Mare: Pentru peladă am dat în nr. 28/1967 un tratament tov. Grazian Livius — Tr. Severin la punctul 2.

M. M. — Botoșani: 1) Pentru înlăturarea tartrului dentar, pasta de dinți nu ajută. Trebuie să faceți un detartraj mecanic la un stomatolog. 2) Impotriva acneei folosiți peste noapte următoarea cremă: Acid acetic diluat (10%) 3 g + glicerină 5 g + talc 14 g. Peste zi tamponați cu: Trietanol-amină 8 g + borax 2 g + glicerină 5 g + spiritus vinii 25 g + apă distilată 60 g, după băi fierbinți sau băi de abur. 3) Iată și o rețetă pentru **Intertrigoul** de care suferiți: Hidrocortizon 10 fiole + Cloramfenicol (pulbere fină) 1 g + vit. A 300.000. 3 fiole + novocaină 1 g + lanolină 20 g + butir cacao 40 g + Cetaceum 20 g. Ds. ext. local, de uns de 2—3 ori pe zi.

NEAG AUREL — Iași: Pentru precizarea diagnosticului dv. sînt necesare o serie de analize și examene (chimism gastric, ex. coproparazitologic, radioscopie gastro-intestinală, ex. mat. fecale pt. digestie etc), după care vă rugăm să reveniți.

E. M. — Priboieni (Argeș): 1) Un vechi proverb spune că „pofta vine mîncînd”. Este valabil pe alt plan și în cazul dv. 2) Ca tratament: Ambosex 4 tablete/zi sublingual timp de o lună, ser neurotonic 1 fiolă/zi, 10 zile lunar alternativ cu vit. B₁ fortiss. 1 fiolă/zi (10 zile) și fosfobion 1 fiolă/zi (10 zile). Concomitent dușuri reci, scăzînd progresiv temperatura și crescînd durată (de la 5 minute la 30—40 minute).

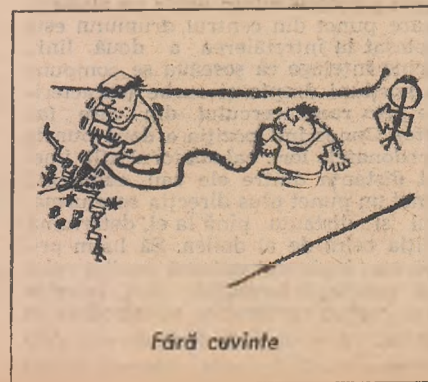
Ing. C.C. — Craiova: Citii răspunsul dat sub E. M. — Priboieni (Argeș).

MARCUS — București: Cu un efort de voință veți trece prin acest impas în care s-au aflat și alți tineri. Căsătoria va remedia treptat toate neajunsurile vieții dezechilibrate pe care ați dus-o. Ca tratament, vă recomandăm timp de 3—4 luni schema prescrisă sub E. M. — Priboieni (Argeș).

DOINA MARCULESCU — Huedin: 1) Explicația termenilor găsiți în orice dicționar medical (de pildă ABC-ul sănătății) sau chiar în Dicționarul enciclopedic român. 2) **Amigdalitele** repetate, mai ales cînd sînt însoțite de abcese, denotă o imbolnăvire cronică a organismului. Ele constituie în acest fel un focar de infecție cu repercusiuni nu numai asupra dezvoltării copilului, dar și asupra unor organe (rinichi, articulații, inimă etc) unde se pot produce imbolnăviri. Concluzia? Scoateți-le de urgență!

AMEROZI — București: 1) Singurele tratamente disponibile astăzi sînt tot cele pe bază de hidroclortizon. 2) Încercați și dv. ca și prietena dv. următoarea formulă: Hidrocortizon, 10 fiole + Cloramfenicol 1 g (pulbere f. fină) + vit. A 300.000 U. 3 fiole + Novocaină 2 g + Anestezină 1 g + Lanolină, Butir cacao

(Continuare în pag. 11-a)

Fără cuvinte

MARTINICA

Perla Antilelor

Martinica se află la încrucișarea unor importante drumuri maritime. Insula își datorește numele descoperirii ei de către Cristofor Columb în ziua Sfântului Martin. Are o lungime de 80 de kilometri, o lățime de 30 de ki-

versantele munților se cațără căsuțe răzlețe. Te întrebi, pe bună dreptate, cum comunică locuitorii lor cu lumea înconjurătoare. Căci, oriunde îți arunci privirea, nu vezi decît nețărurite în-ținderi scilpitoare de apă. De o parte

Încercătura pașnică a unui vechi mortar

lometri și o populație de 300 000 de locuitori. Strămoșii acestora, sclavi negri, au fost „importați” din Africa în secolul al XVII-lea pentru a munci pe plantațiile de trestie de zahăr. În afara urmașilor foștilor sclavi, populația mai cuprinde vreo 15 000 de indieni și câteva sute de chinezi.

Capitala Martinicăi și cel mai mare port din Antilele Mici, Fort de France, este așezată într-un golf pitoresc de pe coasta apuseană. La Fort de France există o limbă îngustă de pământ dominată de o fortăreață. Este fortul Saint Louis, care are o vechime de câteva secole. Zidurile-i cenușii sînt străpunse de mortiere, iar sus de tot se zăresc niște tunuri străvechi. Orașul e străbătut de două cursuri de apă cu nume amuzante: *Madame et Monsieur*. În piața Savane se află o statuie în marmură a Josephinei de Beauharnais, soția lui Napoleon. Turiștilor li se mai arată, de obicei, și ruinele casei ei.

În timpul zilei locurile cele mai animate sînt piețele, dintre care una se află chiar pe malul riului *Monsieur*. În piață se vînd pește și alte „fructe” ale mării, sînt expuși rechini enormi, broaște țestoase gigantice, scrumbii aurii, grămezi de stridii care răspindesc un mlros pătrunzător de mare...

Într-o dimineață urcăm într-un autocar și pornim să facem turul insulei, care nu este mare, dar are priveliști extrem de pitorești și de variate. Martinica este o țară „tină” din punct de vedere geologic. Șoselele șerpuesc printre faleze de bazalt și păduri tropicale care nu-și leapădă niciodată po-doaba verde. Orașele și satele sînt așezate mai cu seamă în văi. Dar și pe

Atlanticul, de cealaltă Marea Caraibilor. Privită de la înălțime, insula — acoperită de o vegetație luxuriantă și tivită de spuma albă a talazurilor ce se izbesc de țărm — este, într-adevăr, splendidă și-și merită cu prisosință supranumele de perla Antilelor.

Indienii caraibieni își numeau țara *Madinina*, cu alte cuvinte *Țara florilor*. Dar ei au dispărut de mult. Am văzut insula numită „Mormîntul caraibienilor”. Legenda spune că ultimii indieni care și-au găsit refugiu în virful acestei insule au preferat să se arunce în mare decît să se predea conchistadorilor. Și acum mai există încă multe flori. Dar în văi și pe versantele munților se cultivă în special trestie de zahăr și bananieri, ale căror frunze foșnesc în bătaia vîntului.

Martinica este o țară agricolă: jumătate din terenul arabil e cultivat cu trestie de zahăr din care se extrag zeci de mii de tone de zahăr și sute de mii de litri de rom. Insula posedă 60 de distilerii de rom. Romul martinichez nu e deloc mai prejos de cel jamaican. Se mai cultivă arbori de cacao, de cafea, ananas... Trei sferturi din terenurile arabile sînt ocupate de mari plantații. Micii proprietari de pămînt, țărani, mai cultivă manioc, varză de Caraibe, morcovi, roșii... Pînă acum vreo 200 de ani colinele din Martinica erau acoperite în întregime de păduri. Plantațiile erau rare. A fost nevoie de o muncă gigantică spre a îndepărta luxurianta vegetație tropicală. Primii sclavi au fost aduși din Guineea în 1642. Se făceau curse sistematice „în triunghi”. Negustorii de sclavi își încărcau vasele cu mici obiecte de sticlă și plecau spre Africa, unde ofereau aceste nimicuri stridente șefilor de triburi, primind în schimb „marfă” umană. Cu calele pline de sclavi se întorceau apoi în Martinica, iar de aici, vasele bușite cu indigo, trestie de zahăr și cacao se îndreptau spre Franța. Acest trafic a durat pînă în 1848, cînd sclavia a fost desființată și cînd 72 000 de sclavi din Martinica au fost eliberați.

Tot litoralul insulei e presărat cu sate de pescari. Umbrite de cocotieri magnifici, așezările au un aspect foarte pitoresc. Năvoade lungi de cite 700 de metri se usucă la soare în virful unor prăjini înfipte în nisipul fierbinte. Seara cînd pescarii se întorc acasă, tot satul îi așteaptă pe mal, făcîndu-le o primire sărbătorească. Cum nu există, însă, instalații frigorifice indestulătoare, Martinica trebuie să importe anual, oricît ar părea de paradoxal, 3 500 tone de morua sărat (pește mare din Atlanticul de nord).

În interiorul insulei mai dănuie și acum un mod de viață patriarhal. Ospitalitatea este un obicei sacru. Într-o zi, o tină femeie s-a apropiat de autobuzul nostru și ne-a oferit o tavă cu fructe zemoase de mangrove. Am

vrut să-i plătim dar ne-a refuzat categoric, zîmbind și salutîndu-ne în limba creolă — un amestec de franceză, engleză și spaniolă cu intonații cîntate în care recunoști sunetele guturale ale dialectelor africane. Cuvinte caraibiene ca: hamac, colibri și uragan au fost preluate de limba franceză, iar apoi și de alte limbi.

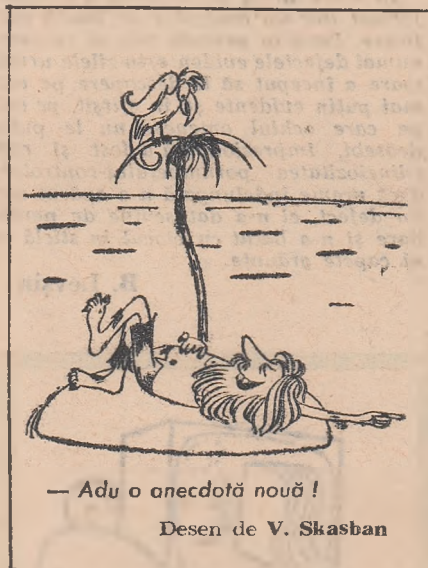
Dar pentru că a venit vorba de uragane, trebuie să arăt că aceste calamități naturale sînt destul de frecvente în insulă. Localnicii se tem totuși mai mult de cutremure, căci Martinica este o insulă vulcanică. Muntele Pelee are o tristă faimă. Vulcanul se află în partea de nord a insulei și are piscurile aproape tot timpul acoperite cu zăpadă. Am ajuns în preajmă-i către seară. Părea că fumea ușor. Dar cînd ne-am apropiat și mai mult am văzut o ripă adîncă din care țîșneau nori de praf stîrniți de niște bolovani mari care cădeau de la mare înălțime. Deocamdată vulcanul doarme, dar se poate trezi în orice moment.

În 1902, insula a fost zgîlțită de zguduituri puternice. Pitorescul oraș Saint Pierre, aflat la poalele vulcanului, a avut soarta Pompeiului. În cîteva minute au murit trezeci de mii de oameni. Un singur negru a supraviețuit, întemnițat în subsolul închisorii din oraș. Douăzeci de vapoare, ancorate în port, au fost înghițite de valuri.

Evident, orașul a fost reconstruit. Palmieri tineri îi împodobesc acum străzile. Dar ruinele care se mai văd pe alocuri amintesc mereu de cumplita tragedie. Pe o distanță de cîteva kilometri sînt răspîndite sumedenie de bucăți de tuf vulcanic. În oraș s-a deschis un muzeu al muntelui Pelee, iar pe un versant al vulcanului funcționează o stație seismică care captează semnalele vieții subterane a insulei.

Am părăsit orașul seara. Muntele nu se mai vedea. Printre copaci se zărea marea calmă. Pe străzi se plimbau tineri. Am reținut un amănunt curios: 55 la sută din locuitorii insulei au mai puțin de 20 de ani...

A. Ilin

FEDERAȚIA MALAYEZIA

În patria cauciucului și cositorului

În drum spre Kuala Lumpur, capitala Federației Malayezia, am făcut un scurt popas în orașul Malacca. Era o zi toridă și călătoria era chinuitoare. Ni se părea că dintr-o clipă într-alta aerul încins ne va aprinde plămîni.

După ce am prînzit la primul restaurant întîlnit în cale, am pornit să vizităm orașul. Malacca păstrează multe monumente străvechi, mărturii ale depărtatei perioade de glorie cînd era un important centru comercial din Asia de sud-est, după cum păstrează și urme ale unor bătălii înverșunate purtate împotriva cotropitorilor și se mîndrește, pe bună dreptate, cu Obeliscul independenței dobîndite de poporul acestui străvechi pămînt acum zece ani. Modestul obelisc cenușiu a fost înălțat pe țărmul strîmătorii Malacca, la umbra unor bananieri gigantici.

Federația Malayezia, care a luat ființă în 1963, este o monarhie constituțională. Cum a remarcat un cunoscut al meu din Malacca, Malayezia are unele particularități ieșite din comun: în primul

rînd, în nici o altă țară din lume regele nu este ales, cum se întîmplă în acest stat, în al doilea rînd, nicăieri pe glob nu există șosele îmbrăcate într-un asfalt la care se adaugă și latex (lapte de cauciuc) și, în sfîrșit, nici o țară nu se poate compara cu Malayezia în ce privește volumul producției și calitatea cauciucului.

Așadar, în Malayezia regele nu moștenește tronul ci este ales, prin vot secret, pe timp de cinci ani de șefii de state. În ce privește cauciucul, anul trecut federația a exportat peste un milion de tone, adică 43 la sută din producția mondială.

...Sintem de șase ore pe drum, dar plantațiile de cauciuc nu se mai sfîrșesc. Arborii de hevea se înalță, ca un zid aproape compact de culoare verde, de o parte și de alta a șoselei. Printre ei se zăresc pâlăriile de paie ale tapper-ilor — oameni care-și leagă toată viața de producția de cauciuc. Circa 40 la sută din populația federației lucrează direct sau indirect în această ramură. Tapper-ii crestează copacii și colectează latexul, pe care-l transportă apoi la punctele de recepționare sau la fabrici. În drumul nostru întîlnim plantații și fabrici de diverse mărimi. Aproximativ 30 la sută din plantații sînt socotite mari și se întind pe cite o sută și chiar mai bine de hectare. Restul nu depășește un hectar sau două.

Tinăra femeie care ne iese la un moment dat în cale se numește Rojaia. Poartă în brațe o fetiță de vreo doi anișori.

— Vreți să beți? — ne întreabă mai mult prin gesturi. Pofțiți în curte — continuă în același limbaj mimat. După care pășește grațios înaintea noastră, pe o potecă străjuită de bananieri cît două staturi de om. O urmăim cu pas obosit, toropiți de zăpușeală și de drum. Femeia zîmbește tot timpul și fredonează o melodie; noi însă nu putem scoate o vorbă. Gîndul ne e numai la o înghițitură de apă rece.

Coliba femeii e înălțată pe piloni mult deasupra pămîntului, ca toate semenele ei de prin partea locului. La un moment dat scîrțîie o ușă și o mină cu piele smecată ne întinde o cană cu apă. Rojaia se uită întrebător la privirile noastre lacome și la sorbiturile și mai lacome. După ce bem pe săturate, nu știm cum să-i mai mulțumim. Rojaia a frecventat cîteva timp — nu prea mult — școala din sat, așa încît înțelege puțin englezește.

Ne poftește în casă. Semiobscuritatea din coliba curată, îmbietoare, alungă parcă arșița. Pe podea sînt niște rogojini. Tentația e mare. Ce mult am dori să ne putem lungi puțin, să zvirlim cît colo ghetele care ni se par grele ca niște bocanci de scafandru și să stăm nemișcați măcar cîteva minute. Prin crăpăturile casei observăm zeci de priviri curioase. Sînt locatarii colibelor din preajmă, cărora venirea noastră le-a trezit un deosebit interes...

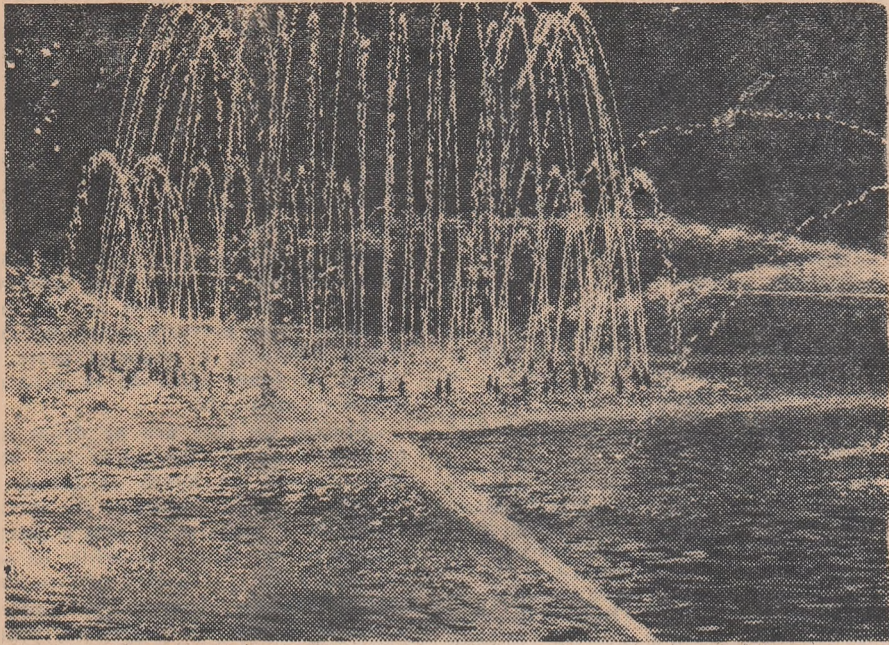
...Cînd am ajuns în capitala malayeză nu se întunecase încă; la hotel, însă, am descins pe întuneric. Kuala Lumpur, care are 500 000 de locuitori, se află la confluența a două riuri: Gombek și Kleng. Se spune că acum o sută de ani, în afară de jungla deasă nu se mai afla nimic pe acolo. Dar au venit chinezii — căutători de cositor, urmași apoi de malayezi și indieni — principalele trei naționalități care alcătuiesc populația Malayeziei. În felul acesta a luat naștere orașul.

Am rătăcit mult pe străzile capitalei. Casele care semănau între ele ca două picături de apă și erau împrejmuite de cocotieri, străzile foarte lungi și cu circulația într-un singur sens ne derutau.

Încît abia a doua zi dimineața am hotărît să vizităm cum trebuie orașul, luînd ca punct de reper reclama unei companii de cositor așezată pe o clădire înaltă. Un rol important în dezvoltarea capitalei malayeze l-a jucat, evident, minereul de cositor, care se află sub picioarele locuitorilor din Kuala Lumpur și din împrejurimi. În Kuala Lumpur, însă, nu se simte miros de cositor, acesta este prezent numai în statisticile sumedeniei de birouri și companii care împînzesc străzile. Producția de cositor crește de la un an la altul; anul trecut ea a reprezentat 40 la sută din întreaga producție a lumii capitaliste...

V. Kassis

Fintina arteziană „Floarea de piatră” din Moscova — o mie de șuvițe de apă care fișnesc la o înălțime de 20 de metri

VESTIGII

Dealul negru

Imens și mohorit în incremenirea lui de peste două milenii, kurganul Kara-Oba, din peninsula Kerci, își merită din plin numele: Dealul Negru. Undeva, în adâncul lui, ocrotit de straturi alternative de piatră, pământ și iarbă de mare amestecată cu lut, se află un lăcaș funerar în care nimeni n-a reușit încă să pătrundă.

Au trecut numai câteva luni de când plugul unui buldozer a făcut prima incizie în trupul kurganului, dând la iveală gura unui tunel. Zigzagurile drumului subteran i-au condus pe cercetătorii leningrădeni ai Institutului de arheologie al U.R.S.S. în fața unui perete gros de piatră, pe care vechii locuitori ai acelor meleaguri l-au durat pentru a stăvilii încercări mult mai temerare.

În urmă cu o sută de ani, când arheologii au încercat să asalteze kurganul pentru întâia oară, nu s-au găsit decât cioburi de vase vechi. Mijloacele tehnice n-au permis explorarea în adâncime a kurganului, a cărui bază e neobișnuit de mare și cercetările au fost abandonate. Reluate după un secol, ele au dăruit arheologilor un mare număr de obiecte de artă (printre care și o incintă figurină de teracotă „Hercule și cocoșul”) și vase care i-au ajutat să stabilească vechimea kurganului. Acesta a fost clădit acum 2200—2300 de ani când statul Bospor trăia vremuri agitate și cînd, pentru a fi ferite de indiscreția cotropitorilor, lăcașurile de veci erau împrejmuite de ziduri trainice, cu intrări bine mascate. Actualele cercetări ale arheologilor leningrădeni au ca scop descoperirea intrării în lăcașul subteran din Kara-Oba.

PE MĂSURA ELECTRONICII ?

Control impecabil

Delicatele mecanisme ale mașinilor moderne reclamă o execuție ireproșabilă. Cîteva zgîrieturi pe piesele metalice ale unui calculator electronic, neobservate de controlor, pot duce la defectarea costisitoare mașini. Un astfel de caz s-a întîmplat, recent, într-o uzină producătoare de dispozitive electronice din S.U.A., pricinuind pagube mari.

Cum poate fi asigurat un control tehnic de cea mai bună calitate? Conducătorii uzinei s-au adresat psihologilor. Profesorul Cumming, de la Universitatea din Columbia, s-a oferit să trimită în uzină controlori care, în urma mai multor experiențe, s-au dovedit a fi de o rară vigilență. Acești controlori sînt... porumbei.

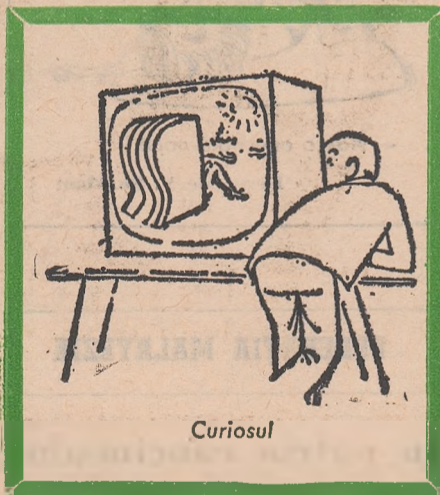
Pașnicele păsări nu se aflau la primul lor contact cu profesia de controlor de calitate. În urma unui „instructaj” de 50—80 de ore, în funcție de aptitudinile „ucenicului”, adică de ușurința cu care își însușește reflexele condiționate, porumbeii au mai fost folosiți în diferite fabrici și s-au achitat perfect de

rol. La o fabrică de produse farmaceutice, de pildă, au avut de sortat cutiile cu medicamente, trebuind să le descopere pe cele ce nu erau bine închise. Cu acest prilej s-a putut constata că porumbeii au o calitate indispensabilă muncii monotone de controlor: nu se plictisesc, nu obosesc repede și pot să se concentreze vreme îndelungată.

Cum s-a procedat la uzina de dispozitive electronice? Lîngă una din benzile rulante a fost așezată o colivie în care se aflau un porumbel și două plăci de sticlă conectate la un sistem de semnalizare electrică. Porumbelul bătea cu ciocul în aceeași placă atîta timp cît pe bandă erau piese bune. Dar cînd o piesă nu prea semăna cu celelalte, constatarea îl irita, porumbelul ciocănea în cealaltă placă și era răsplătit pe loc cu un grăunte.

În scurt timp, porumbelul s-a transformat într-un controlor de înaltă calificare. Dacă în primele zile el remarcă numai defectele evidente, în zilele următoare a început să le descopere pe cele mai puțin evidente și, în sfîrșit, pe cele pe care ochiul omenesc nu le putea deosebi. Impresionantă a fost și conștiințiozitatea porumbelului-controlor: dacă vreme îndelungată n-a apărut nici un defect, el n-a dat semne de nerăbdare și n-a bătut cu ciocul în sticlă ca să capete grăunțe.

B. Levșin

Curiosul

FAPTE, NU VORBE

Un adevărat supporter

Acest titlu a fost acordat mecanicului englez Peter Cooper, în vîrstă de 28 de ani, din orașelul Norwich. Prin ce a meritat Cooper o distincție atît de rivnită de iubitorii de sport?

Mulți ani, el a fost un admirator și un susținător fidel al echipei de fotbal din orașul său natal. Deși făcînd parte din categoria B, echipa „Norwich-City” a avut de susținut un meci cu un adversar puternic din categoria A. „Manchester United”.

În ziua meciului, Cooper a arborat un fular cu dungi verzi și galbene, culorile echipei lui favorite, și-a prins de pâlărie o panglică în aceleași culori, iar de reverul hainei o insignă, de asemenea cu verde și galben. Dar nu s-a mulțumit cu atît. Îl supăra faptul că avea părul negru. De aceea s-a dus la frizerie, de

unde a ieșit după un timp cu părul vărgat în... ați ghicit, desigur: verde și galben.

„Voi păstra acest păr dacă echipa noastră va câștiga, a declarat el pe stadion. Dacă însă va pierde, voi fi nevoit să cheltuiesc încă 2,5 lire pentru a-i reda culoarea naturală”.

După cum era de așteptat, echipa „Norwich-City” a pierdut, iar Cooper a redevenit brunet. Drept consolare, însă, antrenorul și jucătorii echipei din Norwich l-au declarat „un adevărat supporter”.

RĂSFIND LAPIDARIILE

Nestemate

și superstiții

Nu numai în antichitate și în evul mediu, dar chiar și în vremuri mult mai apropiate a dăinuit credința în puterea miraculoasă a pietrelor prețioase de a aduce fericire sau bogăție, frumusețe sau nenoroc, de a-l face pe om invizibil sau a-l feri de boli. Cercetînd diferite izvoare pentru lucrarea sa „Studii de istorie a pietrei”, savantul sovietic A. Fersman a extras din vechile lapidarii, cărți despre pietre, și din lucrări științifice contemporane date despre credințele și superstițiile născute din vraja multicolorilor nestemate. Iată cîteva:

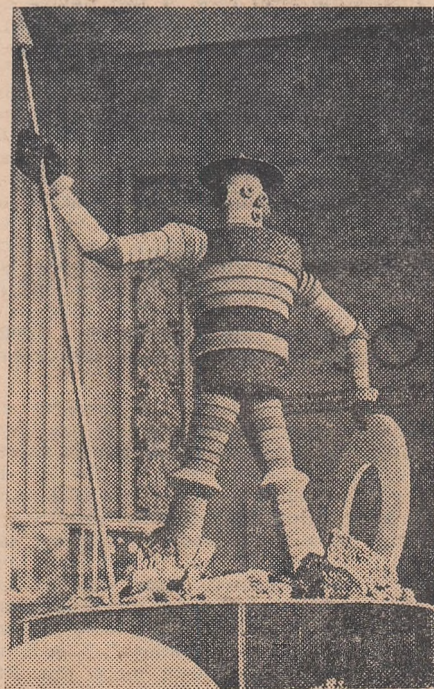
De foarte multe ori puterea pietrelor era pusă în legătură cu luna de naștere. Talismanul celor născuți în ianuarie, de pildă, era socotit granatul, în februarie — ametistul, în martie — jaspul, în aprilie — safirul, în mai și iunie — agatul și smaragdul, în iulie — onixul, în august — carneolul, în septembrie — crisolitul, în octombrie — beriliul și acvamarinul, în noiembrie — topazul, în decembrie — rubinul.

Într-un poem dedicat Margaretei de Valois (regina Margot) se vorbea despre un briliant plămuit din aur și soare și despre pietre prețioase care, întocmai ca ființele, trăiesc, îmbătrînesc și mor. Mai mult, se spunea în poem, ele pot simți bucurie și tristețe; acest din urmă sentiment le face să-și piardă strălucirea. De altminteri, chiar și în secolul XX mai sînt unii care cred în boala, ofilirea perlelor.

În secolul XVII s-a bucurat de largă circulație părerea medicului A. de Boot cum că „Învățătura despre pietre vorbește despre existența principiului binelui și al răului și anume: pietrele prețioase au fost create de principiul binelui pentru a-i feri pe oameni de primejdii, dar principiul răului se transformă el însuși, din invidie, în nestemate și-i ispitește pe oameni”.

La sfîrșitul anului 1900, la Paris, a fost înființată o școală pentru „studierea emanațiilor magnetice și radiațiilor degajate de cristale”. Tot atunci a apărut o monografie care dezvăluia, în 644 de pagini, aplicațiile medicale ale pietrelor prețioase. Aceste credințe în pragul secolului nostru par cu atît mai ciudate, cu cît ele au fost semnalate încă în mileniiile III-IV î. e. n. fără ca proprietățile curative ale nestematelor să fi fost confirmate altfel decît cel mult de autosugestie.

(După „Nauka i jizni”)

Pentru a face reclamă produselor lor, fabricile de materiale abrazive din R.S.F.S.R. au prezentat la Expoziția realizărilor economice naționale acest cavalier medieval, asamblat din discuri de șlefuit

Cluburi

La Londra funcționează un club al ghinionistilor în profesia lor. La ședința de constituire a clubului au luat parte actori fluierați de public, pictori care n-au vîndut nici un tablou, compozitori necunoscuți, avocați ai căror clienți au luat drumul spînzurătorii.

La New York exista un club al pietonilor. În momentul constituirii numără mii de membri, în 1961 efectivul lui scăzuse la 1508, în 1963 — la 15, în 1964 — la 2. Pînă nu de mult clubul se compunea astfel numai dintr-un președinte și un secretar. În cele din urmă n-au rezistat nici acești ultimi mohicani și și-au cumpărat mașină. Clubul și-a încetat existența.

Acum 70 de ani în Anglia a luat naștere clubul soților maltratați de soții. El se compune din 40 de membri, deși gurile rele spun că cifra ar trebui să fie mult mai mare. Nu de mult a avut loc, la Yorkshire, un congres al acestui club, la care au luat parte 20 de membri. Se spune că ceilalți au expediat telegrame cu următorul conținut: „Nu pot veni. Nu mă lasă nevastă”.

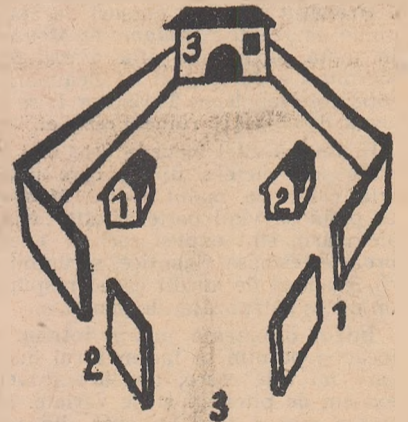
În S.U.A. a fost organizat clubul cifrei treisprezece, care-i reunește pe cei ce doresc să combată superstițiile legate în primul rînd de această cifră. Și pentru ca intențiile clubului să fie cît mai clare, una din ședințe s-a ținut în ziua de 13, într-o încăpere cu nr. 13 de la etajul 13. La ședință au luat parte 13 membri, precum și proprietara încăperii, înconjurată de 13 pisici negre. În timpul ședinței au fost sparte cîteva oglinzi, cîte trei fumători și-au aprins țigara de la același chibrit și au fost vărsate cîteva solnițe. În final, a fost aleasă o „Miss Antitreisprezece”. Clubul are filiale în multe orașe americane.

A. Solonțev

INTR-UN MINUT

Cine se orientează mai repede?

Imaginați-vă că vă aflați în fața acestor trei căsuțe numerotate de la 1 la 3 și înconjurată de un gard cu trei porți, de asemenea numerotate. Trasați cîte o potecă spre fiecare casă, respec-

ținînd două condiții: 1) Potecile să nu se întretaie și 2) Numărul porții să corespundă cu numărul casei.

Aveți la dispoziție un minut de gîndire. Verificați-vă soluția cu răspunsul din pag. 11.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

aa 35 g + Cetaceum 20 g. D. S. ext. Se va unge local de 2-3 ori pe zi după o prealabilă spălare cu mușetel cald și uscare.

Prof. CELTIAM CIT. — Oltenia: Utilizați pomada prescrisă sub Ambrozii — București, la punctul 2.

SILVIA — Bacău: 1) Vă recomandăm un tratament cu Remineron 3 lingurițe/zi înainte de mese, 10 zile pe lună, urmate de Calciu lactic 6 tablete/zi câte 2 înainte de mese alte 20 zile. 2) Împotriva constipației alimentație bogată în fructe și legume crude, miere de albine, siropuri și, la nevoie, sămânță de in: se pune la mușcat o lingură într-o ceșcuță cu apă, se lasă 24 de ore, se bea apoi cu totul. Se poate repeta chiar zilnic.

PETRE G. — Săcel: 1) Nu vă îngrijorați. Sint semne ușoare de rahitism care vor dispărea cu timpul. Tratamentul pe care l-ați făcut este bun, dar poate ar fi mai indicat ca vit. D₂ să fie administrată pe cale injectabilă. În plus Hidrazidă de 3 ori pe zi 1/2 tab. înainte de mese asociat cu o fiolă B complex de băut zilnic timp de 3 luni. 2) Expunerile la soare pot fi făcute la nevoie și în curte, iar iarna raze ultraviolete — 10 ședințe pe serie. 3) Restul sint probleme minore care se vor amenda cu cit copilul va înainta în vîrstă.

DORA DORINEL — Tg. Oena: Stomatita poate fi o afecțiune foarte rebelă la tratament. S-a identificat flora microbiană? Tratamentul local și cel general cu antibiotice se face după germeii găsiți. Reveniți.

CEZAR TOMESCU — Brașov: 1) Somnolența o puteți combate cu o fiolă de Coffein natriu benzoic luată pe cale bucală. 2) Un tonic și stimulent al sistemului nervos în afara celor menționate de dv. este Hematodin. Se poate lua și pe gură, serii de 20 de fiole urmate de 8 zile pauză după care tratamentul se repetă. 3) Nu e nici o contrazicere: medicamentul respectiv reduce grăsimile din ficat, dar le depune, în alte țesuturi. 4) Vitamina B₁ se poate bea fără nici un inconvenient. Efectul e mai bun prin injecții.

OCTAV — Blaj: Se poate face un tratament hormonal, dar numai sub supravegherea medicală a unui specialist.

P. PETRU — Gura Humorului: Încercați un tratament cu loțiunea Gerovital H 3 sau o soluție de Novocaină 2%. Se folosesc 10 ml. soluție cu ajutorul căreia se masează 15 minute pielea capului la interval de două zile. În timpul tratamentului părul va fi spălat săptămînal cu săpun de gudron + sulf.

F. EMIL: Tratamentul în pitiriazisul uscat al pielii capului cere răbdare și perseverență. Aplicați în fiecare seară la rădăcina părului pomada: oxid galben de mercur + sulf precipitat aa 1 g + ulei

de cad, lanolină, vaselină aa 10 g. Se aplică o cantitate mică (cit o alună) care se întinde pe toată pielea capului 15 minute, după care se șterge cu o cîrpă uscată. A doua zi dimineața, spălare cu apă caldă și săpun. Tratamentul se face 5-7 zile la rînd și apoi se repetă o dată la 5-7 zile. În plus B complex 3/zi și vitamina F 50 de picături de 3 ori / zi.

CLAUDIA — Sibiu: Pentru epilația părului pe porțiuni mici se recomandă oxigenarea cu perhidrol diluat și folosirea zilnică a pietrei ponce; o metodă radicală este cea de electrocoagulare cu ultrascurte. Un specialist experimentat poate distruge într-o ședință toți perii „de prisos”.

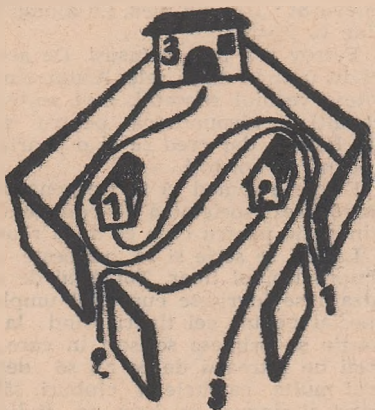
FĂSUI ION — Oradea: Pentru împiedicarea creșterii rapide a bărbii nu există leac. Pentru epilația părului în regiunea „inestetică”, citiți răspunsul dat sub Claudia — Sibiu.

APOSTOL A. ELENA — Tr. Măgurele: 1) La vîrsta dv. creșterea în înălțime este în general dificilă. Tratamentul nu poate fi aplicat decît de specialistul endocrinolog în funcție de „tabloul hormonal” respectiv. 2) Pentru creșterea în greutate, luați zilnic timp de 1-2 luni 6 cpr. Hidrazidă I.N. în 3 prize, asociat cu Electovit 3 drajeuri/zi; faceți 5-10 unități insulină cu 1/2 oră înainte de masa de prînz și serii de 15 injecții sero-neurotonic și vit. B₁ fortiss, iar în celelalte 15 zile ale lunii vit. B₁₂ 50 gamma, 1 fiolă la 2 zile. Alimentație bogată în făinoase, dulciuri, grăsimi, fructe.

DOBREANU S. — Hirșova: Citiți răspunsul dat sub Apostol A. Elena — Tr. Măgurele la punctul 2.

Cine se orientează mai repede?

(Răspuns)

CADOURI PLĂCUTE, UTILE IEFTE

Servicii de masă, lichior, cafea etc.
Vase de flori și bibelouri produse de

STICLA ȘI FAIANȚA SIGHIȘOARA

5186 A

INTREPRINDEREA 7 NOIEMBRIE

GHIMBAV - REG. BRAȘOV

Livrează întreprinderilor de stat și organizațiilor economice socialiste, pe bază de repartiții, următoarele produse:

Hîrtie cretată	Diferite formate și culori
Carton ondulat	Cu 1,2 și 3 straturi netede
Mucava gri	Diferite grosimi
Confecții	Diverse cutii din carton ondulat și mucava

EXECUȚIA ȘI CALITATEA EXCEPȚIONALĂ SÎNT CARACTERISTICELE PRODUSELOR NOASTRE

Turisti!..

dacă vizitați regiunea Hunedoara stabiliți itinerariul astfel încît să puteți poposi la renumitele unități ale cooperatiei de consum:

- CABANA „CERBUL”** pe șoseaua Deva - Brad
- CABANA „ULPIA TRAIANĂ”** pe șoseaua Hatag - Coranșeș lângă ruinele Sarmisegetuzei
- CRAMA „SÎNTIMBRU”** pe șoseaua Alba-Iulia - Aiud
- RESTAURANTUL „PARC”** în stațiunea GEOAGIU - BAI
- TERASA „ZIMBRU”** pe șoseaua Deva - Hatag lângă rezervația de zimbru

SE SERVEȘC PREPARATE CALDE ȘI RECI, MÎNCĂRURI SPECIFICE BUCĂTĂRIEI ARDELENEȘTI, MINUTURI DIFERITE BĂUTURI ETC.

COOP

ȚESĂTURI IMPRIMATE

- DIFTINA — FINET
- BORSEC, INDIAN
- ENKA-PIJAMALE

și țesături vopsite în fir și în bucată pentru cămăși și costume produse de

ÎNTEPRINDERILE TEXTILE GALAȚI

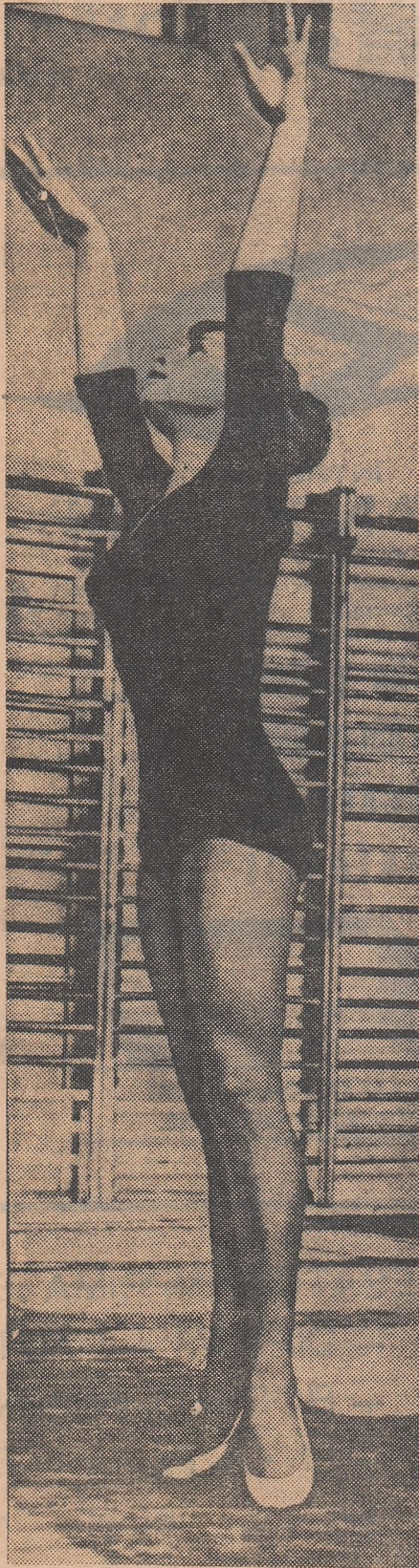
Cincizeci de grații
(plus două)

Natalia Kucinskaia nu mai are nevoie de prezentare. Succesele ei la competițiile interne și internaționale au situat-o pe locuri fruntașe în ierarhia gimnasticii mondiale.

Talentul Natașei n-a fișnit pe un sol sterp. El reprezintă saltul calitativ al unei tradiții de familie care a făcut-o pe mama ei, Ekaterina Kucinskaia, gimnastă și antrenore de mîna întâia, iar pe sora ei, Marina, campioană a Leningradului la gimnastică artistică.

Am început aceste rînduri cu Natașa ca să ajungem la Ekaterina Kucinskaia, fiindcă ea este de fapt eroina crochiului nostru.

Familia Kucinski locuiește la Leningrad, în cartierul Moscova, unul dintre cele mai sportive cartiere din oraș. Viitorii performeri au la dispoziție tot ce le dorește inima: cluburile „Mănușile de box”, „Olimpicii”, „Hercule”, terenuri, săli, patinoare. Șase mii de copii sînt cuprinși în această activitate amplă, foarte bine pusă la punct. Numai

Tania Robertova, una dintre elevele cele mai talentate ale clubului

patinajul artistic este practicat de 2500 de tineri.

În acest buchet de organizații sportive, clubul feminin „Grația” se bucură de o prețuire deosebită. Înființat și condus de Ekaterina Kucinskaia, el este frecventat de cincizeci de „grații”. Fetele nu lipsesc de la nici un antrenament, unde, în tovărășia lui Brahms,

Chopin, Ceaikovski, Debussy și sub ochiul atent al antrenorei Kucinskaia, îmbină grația cu precizia și suplețea mișcărilor.

Cînd a înființat clubul, Ekaterina Kucinskaia și-a propus un scop oarecum ieșit din comun. Ea nu dorește să formeze campioane, mari performere, deși nu exclude această posibilitate (vezi fiucele ei). Dar principala ei record la care aspiră antrenoreea și cele cincizeci de grații ale ei este sănătatea și frumusețea.

— Ce ai să faci cînd ai să înveți trigonometria?

LA EXAMENE

Cum răspundem?

Examenele de admitere în învățămîntul superior au sugerat ziarului „Komsomolskaia pravda” o originală temă de anchetă. Reporterii au colindat diferite facultăți și institute din Moscova, dar cei „examinați” n-au fost candidații, ci... examinatorii. Aceștia au fost întrebați cum le place să răspundă viitorii studenți.

Aviz celor interesați! Nu-i rău de știut cum vor profesorii să ne expunem cunoștințele, deși, evident, nu forma este hotărîtoare, ci ceea ce știm.

Irinei Nosova, președinta comisiei de matematică de la Institutul de transporturi din Moscova, îi displac deopotrivă răspunsurile prea emoționate și prea flegmatice. Ea apreciază candidații și studenții care își expun tema calm, siguri de ei, dar modești.

Răspunsurile lipsite de modestie, gen: „A, e un fleac!” sau „Vai, e prea simplu!” îi trezesc bănuiala că vorbitorul nu știe chiar așa cum vrea să pară. În consecință, îi pune întrebări suplimentare...

Întrebată dacă îi place să discute în contradictoriu, I. Nosova a răspuns:

— N-am nimic împotriva principului, totul e să ai pe ce discuta. În matematică disputele sînt foarte utile. Sînt siguri că nici un profesor n-ar da notă mică unui student care a găsit o soluție proprie. Zilele acestea am corectat o teză foarte interesantă. Candidatul respectiv rezolvase pe o cale proprie toate problemele și exercițiile. Evident că i-am dat nota maximă.

Acum cîțiva ani mi s-a întîmplat un caz curios. Un candidat n-a știut să răspundă la a treia întrebare, dar ținea mult să ia foarte bine. Și, pentru a-mi distra atenția, mi-a spus că-mi poate demonstra teorema lui Fermat (ceea ce n-a reușit încă nici un matematician). Mi-a făcut pe loc demonstrația, iar cu m-am adîncit în căutarea greșelii. Am găsit-o și am început să-i explic că n-are dreptate. În timpul discuției tinărul a făcut dovada unei gândiri originale, a unei adevărate erudiții matematice. I-am pus foarte bine. Abia acasă mi-am amintit că nu-mi răspunsese la a treia întrebare. Dar n-am regretat calificativul dat.

Pe I. Voskresenskaia, profesoară la Institutul pedagogic din Moscova, o indispen cel mai tare candidații care nu ies din litera manualului.

Iar A. Maslova, profesoară de engleză la Institutul de limbi străine, și-a mărturisit o adevărată slăbiciune pentru discuțiile pro și contra.

LUMEA INTERIOARĂ

A fi tu însuși...

Am asistat la procesul unei fete judecată pentru furt. Avea 17 ani, o chema Ira și era casierită la o fabrică de pline. La școală fusese mereu premiantă și în genere a avut o copilărie fericită.

O apăra un avocat bătrîn, cu un zîmbet bun, rugător. El nu nega infracțiunea. Dar încerca cinstit să-i găsească circumstanțe atenuante. Spunea că în ultimul timp mama se îngrijise prea puțin de fiica ei, că în fabrică era o organizație de comsomol slabă, că prietenii Irei erau lichele, iar vecinii indiferenți. Și uite așa s-a abătut fata de la drumul drept și a căzut sub o influență proastă...

— Nu, a strigat deodată Ira, luîndu-ne pe toți prin surprindere. Nu — a repetat ea încet, parcă speriată de propriu-i glas. — Lăsați-o pe mama în pace, și pe vecini la fel. Și colectivul fabricii e foarte bun, toți sînt oameni așezați, cu familie. Nimeni nu-i vinovat. Numai eu sînt vinovată de toate.

Dacă n-ar fi fost acel țipăt, aș fi scris probabil încă un articol asemănător cu pledoaria avocatului. Încă unul, pentru că am mai scris — despre ajutor și sprijin, despre răspunderea fiecăruia pentru fiecare, despre toți pentru unul și toți pentru toți...

Acum cîțiva ani am plecat val-vîrtej la Odesa ca să salvez un Om. Avea tot 17 ani și scrisese la redacție că nu mai crede în oameni, ci în bani, de aceea se apucase de furat. La uzina unde lucra nimeni nu știa ce-i cu el, îl scăpaseră din mînă și respiraseră ușurați.

I-am învinuit atunci pe toți, lăsîndu-l deoparte numai pe cel care, de altfel, poartă principala răspundere pentru soarta lui Petrov: însuși Petrov. Alții n-au avut grijă de dînsul, dar el? A intrat într-o companie proastă — tras însă cu forța, sub amenințarea cuțitului? Nu, s-a dus de bună voie, spunea că n-a avut altă ieșire. Dar a căutat-o? Te „trag” cînd nu stai ferm pe picioarele tale. Te „abat” de pe drumul cel drept cînd în forul tău interior ești gata să cazi, de-ajuns să te atingă cu degetul. Influența proastă găsește teren numai atunci cînd nu există autoinfluență, o poziție proprie, un punct de vedere propriu.

Viața ne obligă (și bine face) să ne îmbogățim reprezentările, să ne dezvoltăm convingerile. Renunțăm la unele, adăugăm altele. Dar important e să existe baza care se numește gîndire independentă și-l face pe om să fie el însuși. Da, există colectivul. Dar cineva, nu-mi mai amintesc cine, a spus foarte adevărat: „Dragul meu, nu ajungi de la sine tu însuși!”

Petrov n-a fost el însuși. De aceea a căzut ușor în mîini rele. Acum, cînd recitesc vechiul reportaj, nu-i scutesc pe ceilalți de răspunderea pentru soarta lui Petrov, dar cred că el o poartă împreună cu noi toți.

E foarte comod să fii iresponsabil, să împăcvezi societatea cu complexul de vinovăție pentru ceea ce nu-ți reușește.

La noi se scrie și se vorbește mult despre timpul liber. Tot felul de organizații se îngrijesc cum să-l umple, în special pentru cei tineri. Cînd la redacție se primesc scrisori în care cititorii ne întrebă de ce nu se deschid mai multe cafenele și cluburi, săli de sport și ringuri de dans, ne indignăm sincer. Și totuși... Oamenii nu găsesc oare în propria lor lume interioară ceva ca să umple cu ființa lor, nu cu impresii venite din afară, orele libere, cînd în sfîrșit își aparțin numai lor înșiși?

Căci cine se sperie de perspectiva de a rămîne singur? Nu cei cărora le e urît cu ei înșiși, care n-au ce vorbi, n-au ce lua de la ei? Astfel de oameni sînt mereu „consumatori” și niciodată creatori, au pretenții la toți, numai la ei nu. Și eu sînt pentru cluburi și cafenele, pentru dans și sport, dar înainte de toate sînt pentru omul care nu se plictisește cu sine însuși. Un astfel de om își cere „servicii” în primul rînd lui și abia după aceea altora.

Alla Gherber

UN SUBIECT MEREU ACTUAL

Procesul tutunului

Toată lumea, sau aproape toată, ca să nu fim prea categorici, e convinsă că fumatul nu face bine nimănui — nici „călăilor” care își intoxică propriul organism și atentează fără voie și la sănătatea celor din jur, nici victimelor. E convinsă, dar continuă să fumeze. Unii nu vor să se lase, scurt pe doi; alții ar avea bunăvoință, dar nu pot („Fumatul e pentru mine un rău necesar”, „A ajuns un viciu”, „Știi, organismul meu e intoxicat și nu se mai poate lipsi de această toxină” — și multe alte teorii asemănătoare).

Fumatul a inspirat condeiele umoriștilor și ale satiricilor, dar și pe acelea ale unor cercetători din diferite sectoare de activitate științifică. Aceștia nu obosesc să studieze efectele nocive ale fumatului asupra organismului o-

menesc și să publice rezultate și observații ce nu pot fi citite cu indiferență. Într-un articol apărut în ziarul „Sovetskaja Rossia”, medicul B. Malkin a prezentat și comentat cîteva concluzii reieșite din cercetări recente.

El s-a oprit mai întîi asupra experiențelor făcute de savanții americani W. Hunt și A. Rutheford, care au depistat în frunzele de tutun izotopul radioactiv poloniu-210, declarat agentul principal în îmbolnăvirile de cancer la fumători. E adevărat — a precizat dr. Malkin — poloniu-210 se găsește și în salată, ridichi și alte legume. Pe deasupra perioada de înjumătățire a poloniului durează circa patru luni, iar

dacă ținem seama că din momentul cînd tutunul se maturizează și pînă e fumată țigara trec multe luni și chiar ani, înseamnă că primejdia radioactivității e mică. Dar cercetările au arătat că în organismul fumătorilor se găsește mult mai mult poloniu decît ar trebui să fie. Care este explicația? Izotopul, introdus în organism o dată cu alimentele, este eliminat mult mai repede, pe cînd atunci cînd intră în compania tutunului, se instalează temeinic în plămîni, pătrunde în țesuturi. Hunt și Rutheford au ajuns la concluzia că în 25 de ani de fumat în organism se adună substanțe radioactive în cantități care devin primejdioase pentru sănătate. Mai ales dacă ținem seama că tutunul mai lasă ca amintire și nicotină, și amoniac, și acid prusic, și oxid de carbon, și alte substanțe vătămătoare.

În același timp doctorul Malkin mai arăta că, după ultimele statistici, cazurile de cancer sînt de zece ori mai frecvente la fumători decît nefumători. Ca să nu mai vorbim de faptul că tutunul are pe conștiință și alte boli: ulcerul stomacului și duodenului, emfizemul pulmonar și bronșita cronică, angina pectorală și infarctul de miocard.

În sfîrșit, B. Malkin l-a citat pe medicul american L. Newman, redactorul șef al unei publicații medicale din Connecticut, care consideră că fiecare țigară fumată scurtează viața omului cu aproximativ 14 minute. „E o concluzie discutabilă — și-a încheiat Malkin articolul — dar un lucru e limpede: fumatul este un rău uriaș”.

Mai puteți spune: „Am fumat toate astea”?